

HATIRALARIM

-ÖZET-

Mukaddes Özkan

Anlam Yayınları

2021 Ankara

“Tevhid akidesini gereği gibi anlayınız ve ona toz kondurmayınız. Şirk veya küfür niteliği taşıyan şeylerden onu titizlikle koruyunuz. Bunun için Kur’an’dan başka bir şeyi ölçü almayınız. Zira Allah bu konuda kendisine ortak tanımaz. Nitekim Resulullah da bu konuda aynen böyle yapmış, akidesini yalnızca Kur’an’dan almıştır...” (Ercümen Özman)

ÖNSÖZ

İnsanlar genelde birbirlerine benzerler. Fiziksel gereksinmelerinin yanı sıra ruhsal açıklıkları, fiziksel ve ruhsal doyumlukları hep aynı biçimde sağlanır gibi görünse de aralarında pek çok farklar vardır. “**Kimileri yaşamak için yer, kimileri de sadece yemek için yaşar**” diye bir tabir vardır; bu konuya az biraz açıklık getiren. Yemek için yaşamayı amaçlayanlar sadece yerler. Asla doymazlar. Maddi ve manevi önlerine çıkan her şeyi tüketenlerdir onlar. Yaşamak için yiyenlerin ise hep bir amaçları vardır. Bunların kimi sanatçıdır, kimi düşünürdür, kimi de dertlere deva arayandır.

Ercümend Özkan ve ben, biz olmadan önce kimdik, kimin nesiydik? İşte bu sorulara cevap vermek için epey gerilerden, çocukluklarımız ve ilk gençliklerimizden kısaca bahsetmek bizi ve yaşamımızı daha iyi anlatacaktır. Madem birlikte paylaştığımız bir hayatı anlatmak üzere yola çıktım, erişebildiğim en başlardan başlamak en iyisi bence. Hatırlayabildiğim önemli ayrıntıları da paylaşarak bu yazdıklarımı daha renkli daha okunur hale getirmeye çalışacağım Allah'ın izniyle. Ben bir edebiyat şaheseri ortaya koymak için yola çıkmadım. Karınca kaderince çocukluklarımızı, gençlik yıllarımızı, bu yılları geçirdiğimiz çevreleri, içinde yaşadığımız siyasi ve sosyal ortamları elimden geldiğince sizlerle paylaşmaya gayret edeceğim. Sürçü lisan edersem affola. Hayatımın otuz iki yılını, acısıyla tatlısıyla birlikte geçirdiğim bu insanı, sizlere, onun anısına gölge düşürmeden, onu olduğu gibi yansıtmaya gayretiyle hareket ettim. Rabbim mahcup etmez inşallah.

Bu çalışmanın her aşamasında desteklerini esirgemeyen bütün dostlara, çocuklarıma da teşekkür ederken ayrıca yayına hazırlayan damadım Yüksel İsmailoğlu'na da minnetlerimi sunuyorum, ecirlerini Rabbimizden diliyorum.

Mukaddes Özkan

Ankara, 2021

ÇOCUKLUĞUM

Ankara'da 1940 yılının 25 Mart'ında Cebeci Doğumevi'nde dünyaya gözlerimi açmışım. Ben doğduğumda babam hâlâ Ankara Hukuk Fakültesi'nde talebeymiş. Annem de İsmet Paşa Enstitüsü'nde dikiş bölümüne devam ediyormuş. O yıllarda annem geldiği yerin geleneksel kıyafeti olan çarşafı gezdiğini, çarşafını yırttırmamak için de köşe bucak saklanarak dışarıda dolaştığını anlatırdı. Kıyafet devriminden dolayı çarşaf giyen hanımların çarşafı görevliler tarafından yırtılıyormuş veya çarşafı kadınlar karakollara götürülüyorlarmış.

Bununla birlikte, kılık kıyafet devrimleri adına yapılan çarşaf yırtma eylemleri, Şapka Kanunu'nu yerleştirme adına yapılanların yanında hafif bile kalmış anlaşılabilir. Bunu anlamak için bir örnek yeterli olur sanırım: Şapka devrimine karşı çıkanlar arasında hiçbir şeyden haberi olmadan darağacına sürüklenen Şalcı Bacı'nın acı öyküsünü çoğumuz bilmeyiz. Çetin Altan, **“Kahrolsun Komünizm Diye Diye”** adlı kitabında olaya şöyle değinmiş: **“Dedem Hasan Paşa çok sert bir askerdi. İsmet Paşa topçu okulunda öğrenci iken, Hasan Paşa okul müdürüydü. Sonrası ünlü komutanlar olan o dönemin öğrencileri anlatıp dururlar Hasan Paşa'nın sertliğini. Bir şapka isyanını bastırmakla görevlendirildiği bir kentte hızını**

alamayıp bir de kadın asmıştı. Sanırım siyasal suçtan asılan ilk kadın odur tarihimizde. Kadın sehpayaya çıkmadan önce; ‘Ben bir hatun kişiyim şapka ile ne derdim ola ki!’ demiş galiba. Ben o tarihte henüz doğmamıştım. Çok ama çok sonradan öğrendim bunları. Ve inanın ince sızı gibi tatsız bir burukluk kaldı içimde.”

Benim bebekliğim de işte tam bu karmaşa içinde geçmiş. Annem Remziye Hanım kendine ince dokumalı, sarı yünlü kumaştan bir dış kıyafet dikmiş, onunla dolaşmaya başlamış. Bu kumaşı bu kadar iyi hatırlamamın sebebi de daha sonraları bana ceket olarak geri dönmesiydi. O dönemlerde hiçbir şey ziyan edilmezdi. Küçülen giysiler evdeki ya da çevredeki küçüklere göre dikilerek değerlendirilirdi. Hemen hemen her ev hanımı bu işlerden anlardı. Babam da anneme kılık kıyafet konusunda hiç karışmamış. Ali dedemin, annemi babama vermemek için ileri sürdüğü sebeplerin hiçbiri annem ile babam arasında konu edilmemiş, edilmedi de. Babamın babası, annemi babama istediğinde Ali dedem, **“Sen oğlunu gavur mekteplerinde okutuyorsun. Ben kızımı size vermem. Onu açıp saçarsınız. Dinini unutturup Allah’tan uzaklaştırırsınız”** diye yıllardır birlikte oturup kalktığı arkadaşına karşı çıkmış. Ama gençlerin kararlılığı bu evliliği sonunda gerçekleştirmiş. Annem hep inandığı gibi yaşadı. Babam hiçbir konuda ona karışmadı. Yaşam tarzına hep saygı duydu.

BABAMIN ASKERLİK YILLARI VE İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI

Babam okulu bitirmeden askerliğini yapma kararı almıştı nedense. Belki de İkinci Dünya Savaşı’nın artık kapıya dayandığı yıllar olması hasebiyle genç kuşağın askerlik eğitimi alması gerekliliğiydi asıl sebep. Bu konuda bildiğim bu kadar ne yazık ki. Babam ile birlikte biz de askerlik dönemine girmiştik. İstanbul Küçükçekmece’de babam yedek subay olarak görevine başladı. Yokluk, kıtlık kol geziyordu. Ekmek vesikaya bağlanmış, bulunmuyordu.

KÖYÜMÜZ BEDRE

Savaşın son dönemlerinde Yunan askerleri Bursa’nın İnegöl ilçesine kadar gelmişler. Oradan da köylere dek yayılmaya başlamışlar. Erkekler dağlarda vatanları ve onurları için savaşırken kadınlar, çocuklar köylerde hayatlarını sürdürme çabası içindeymişler.

ANNEMİN AİLESİ

Annemin babası olan Ali dedemin ailesi Ahıska’dan göçmüşler buralara. Bu bölgeyi tercih nedenlerinin başında Ahıska’da hayat buldukları yerlere çok benzemesiymiş. Buraları görünce **‘Tamam, aradığımız yer’** demişler. İnegöl’e bağlı, yakın zamana kadar adı Bedre

olan köyüm benim burası. Savaş bitmiş, Hitler yenilmişti. Almanlar işgal ettikleri yerlerden geri çekilmeye başlamışlardı bile. 1939'da başlayan İkinci Dünya Savaşı 1945 yılında bitmiş, Türkiye savaşa dahil olmadan atlatmıştı bu süreyi. Sınırlara yığılan askerler yerlerine dönmeye başlamışlardı. Bu arada babam da askerliğini bitirmiş, Ankara'ya, yarım kalan okulunu bitirmek için dönmüştü. Biz de yanına gelmiştik.

ANKARA'DAKİ SON DÖNEM

Ben artık beş altı yaşlarındayım. O günlerde yaşadıklarımızı, Ankara'nın oturduğumuz semtlerini gayet net hatırlıyorum. Babamın okulu bitmiş, tayinini beklemeye başlamıştık. Sonunda bu da oldu. Babam ilk vazifesine Mardin'in Savur ilçesinde savcı olarak başlayacaktı. Babam bir güneydoğu kasabası olan Savur'a giderken, annem, ben ve kardeşim Tandoğan da, bizi almaya gelen dedem ile birlikte Bedre köyüne doğru yola çıkacaktık. Ayrılık günü gelip çatmış, babam güneydoğuya, biz de kuzeybatıya doğru yeniden yollara düşmüştük.

SAVUR'A GELİŞİMİZ

Savur, Diyarbakır'ın güneyinde, Mardin'e varmadan kurulmuş küçük bir kasabaydı. Babam evlerden birini bizim için kiralamış, Ankara'dan getirdiği yatak yorganı da yerleştirmişti. Bir iki yatak yorganın ve bir iki tencere tavanın dışında eşyası olmazdı o zamanın memurlarının. Kalan eksiklerini de gittikleri yerde tamamlarlardı. Yükte ağır olanları da giderken bırakır ya da az bir pahaya satarlardı. Hayat sade ve kolaydı velhasılı kelam.

Aradan geçen kısa bir zamandan sonra babam bizi yanına çağırmış, dedem de bizi Karaköy'den trene bindirmişti. Kaç gün yollardaydık, nerelerden geçtik hatırlamıyorum. Diyarbakır'a geldiğinde babamın bizi istasyonda beklediğini görmek oldu. Bizi babamıza kavuşturan tren tam anlamıyla kara trendi. Bacasından çıkan kömür dumanının isisi elimizi yüzümüzü sarmıştı. Trenden inip kaşar peyniri ve ekmekle karnımızı doyurduk. Daha sonra alışveriş ettik, akabinde de Savur'a doğru yola çıktık.

1946 senesiydi, küçük kız kardeşim Melek dünyaya geldi, ben ilkokula başladım. Yaz gelir gelmez babam, sofanın dışarı açık olan tarafına kalın ağaç ayakları olan kocaman ahşap bir karyola yaptırmış, üzerini de bir cibinlik ile kapattırmıştı. Oralarda “**taht**” adı verilen, bu birkaç yatağın sığacağı büyüklükteki karyolaya altı yedi basamak merdivenle çıkılıyordu. Hepimiz bu tahtın içine serilen yataklarda uyuyorduk.

Bu kasabada yaşayan yerli halk iki ayrı sosyal grup oluşturmuştu adeta. Bir **'begler'** diye anılan varlıklı ve söz sahibi kesim, bir de onlara çalışanlar vardı. Begler, konaklarda ataerkil bir yaşam sürerlerdi. Bahsettiğim yıllar 1946 ve hemen sonrası.

İki yılı doldurmuştuk Savur'da. Babamın tayini Van'a çıkmış yol hazırlıklarına başlamıştık hemen. Gidilecek yol oldukça uzundu. Tanıdıklar gelip yardım ediyor, yolluk çörekler yapılıyor, vedalaşmalar sürüyordu. Eşyalarımız ince Antep kilimlerine sarılarak balyalar yapıldı ve biz yola çıktık. İlk durak Diyarbakır idi. Burada bizi Van'a götürecek olan treni beklemeye başlamıştık. Aklımda kaldığına göre şehrin merkezinde bir otelde kalıyorduk. Otele geleli bir haftaya yakın bir zaman geçmişti. Biz iyice sıkılmıştık artık. Bu bir haftanın sonunda plan değişmiş, tren yerine uçakla gitmeye karar verilmişti. Diyarbakır havaalanından Van'a doğru yola çıktık.

ARTIK VAN'DAYIZ

Çocukluğumun o günleriyle birlikte doğunun buz gibi kışlarını, metrelerce yağın karın şehri nasıl dondurduğunu hatırladıkça hâlâ üşürüm. Size anlatmaya çalıştığım bu şehir yerli halkın **"Dünyada Van, ahrette iman"** diyen; övgülerle tanımladıkları gölüyle de ünlü olan Van. Benim anlattığım, daha doğrusu anlatmaya çalıştığım Van, kırklı yılların sonlara yaklaştığı zamanların Van'ı. Sonunda, Diyarbakır'dan yaptığımız bir uçak seyahati ile Van havaalanına inmiştik. Bizi karşılayanlar deprem barakalarındaki evimize götürdüler. Van aşağı yukarı iki yıl önce yaşadığı o büyük depremin yaralarını sarmaya uğraşıyordu. Biz o güneydoğu kasabasındayken Van yerle bir olmuştu. Gölün kenarındaki Van yıkılmış, yeni yerleşim yeri gölden epeyce uzağa çekilmişti.

Bizim barakamız, Halkevi'nin hemen karşısında yükselen bir tepedeydi. Yan yana dizilmiş küçük ahşap evlerdi bu barakalar. Birkaç parça eşyamızı açıp yerleşmiştik hemen. Şimdiki gibi beyaz eşya, koltuk, kanepeler, yatak odası falan gibi teferruat yoktu o zamanlar. Hayat öyle sade öyle huzurluydu ki... Sedir minderleri, örtüler, bir de epeyce sonra gelen bir tahta karyola. Yerlerde bir iki kilim. Üç kardeşin en büyüğü bendim. İkinci sınıfa gidecektim okul açıldığında.

Van vilayetti ve elektriği vardı. Ama sadece akşamları ışığından yararlanılırdı elektriğin. Akşam karanlığı çökmeden az önce gelir, on bir buçuk gibi de göz kırparak on beş dakika sonra kesileceğini haber verir ve ertesi akşamüstüne kadar da bir daha görünmezdi. İki de bir de göz kırpmadan, vakitsiz kesiliverirdi. O zamanlar elektrik bu günlerdeki gibi yaygınlaşmamıştı. Hele ki taşrada. Sadece aydınlanmada, bir de sanırım sinemada film oynatılırken kullanılıyordu.

Ercüment'in doğup büyüdüğü orta Anadolu kasabasında da elektriğin yaşam içindeki rolü aynıydı. On bir buçukta işaret verip, on ikiye çeyrek kala sönmek ve bir de sinemayı insanların dünyalarına sokmaktı görevi. Hayat rutin akışına girmiş, babam evin yakınındaki Adliye'de işine gidip gelirken, annem ile ben de yeni evimize, yeni hayatımıza alışmaya çalışıyorduk. Evlerde su yoktu. Yakındaki bir çeşmeden su doldurup evlerine kullanmak için getiriyordu herkes. Biz de öyle yapmaya başladık.

Barakalarımızın kurulduğu tepenin hemen önünden aşağı toprak bir yamaç inerdi. Yamacın bittiği yerde genişçe bir yol, yolun bitiminde de iki katlı oldukça büyük bir bina vardı. Burası Van'ın Halkevi binasıydı. Sinema da orasıydı, her fırsatta düzenlenen baloların salonu da orasıydı, okul müsamerelerinin verildiği yer de orasıydı, ara sıra sanatçıların gelip konser verdiği yer de orasıydı. Velhasıl cumhuriyet ile hayatımıza sokulmaya çalışılan bütün etkinlikler buradan geçirdi. Salon dolar boşalırdı sık sık. Gelenlerin çoğunluğu memur kesimiydi. Ama benim annemle babam nedense bu eğlencelere hiç heves etmezlerdi. Ben de çocuk aklımla buna çok bir anlam veremezdim, bu yüzden epey canım sıkılırdı. Diğer çocuklarla etrafta koşturur dururduk pencerelerden içeriyi görebilmek, müzik sesi duyabilmek için. Bu arada anneme babama da içten içe çok kızardım beni bu eğlencelerden mahrum ettikleri için. Konserleri, baloları şereflendiremiyordum ama ara sıra sinemaya götürülüyordum. Van ve Van Gölü, Edremit. İşte bizim ailecek gezmeye gittiğimiz, eğlendiğimiz doğa harikası yerler.

Böyle mutlu mesut yaşayıp giderken birden babamın, izne giden bir meslektaşının yerine geçici olarak Van'ın Ahlat kasabasına tayinini öğrendik. Tandoğan ile benim okullarımız olduğu için babamla gidememiştik. Okulun biteceği günü ipe çekiyorduk. Sonunda o gün geldi ve biz Ahlat'a gitmek için yollara düştük. Van iskelesinden bindiğimiz vapur, gölün kenarında ne kadar yerleşim yeri varsa hepsine uğruyor, yolcu alıp yolcu indiriyordu. Bu göl vapurunun hali tam da **“dilenci vapuru”** tarifine uyuyordu. Kardeşimle ben iyice sıkılmıştık. Geminin güvertesinde kovalamaca oynayarak vakit geçirmeye çalışıyorduk. Biz eğleniyorduk da anacığım tam tersi streten yerinde duramıyordu suya düşeriz endişesiyle. Kızıyordu anlamıyorduk, ceza veriyordu anlamıyorduk. Kamaraya götürüyor, orada da sıkılıyorduk. Kâh kıyıdan kâh ortarlardan derken üç gün sonra ancak Ahlat'a varabildik. Babam bizi karşılamaya gelmişti. Hep beraber, kaldığı eve doğru yollandık.

Ahlat, Süphan ve Nemrut dağları arasında, geniş Ahlat ovasına kurulmuş tarihi bir yerleşim yeri. Bitlis iline bağlı bir ilçeydi o zamanlar. Selçuklu sultanı Alp Arslan zamanında başkent olmuş, geçmişten bugüne pek çok el değiştirmiş. Tarihi mezar taşları ve kümbetleri ile hâlâ açık hava müzesi görünümünü koruyordu.

Haftanın iki günü bu iskeleye vapur gelirdi. Posta da bu yolla gelirdi. O yıllar iletişim demek, mektup, telgraf demektir. Telefon resmi dairelerde, postanelerde vardı. İstendiği zaman postaneye gidip konuşmak istediğiniz kişiyi, yaşadığı yerde ona yakın bir postaneden çağırır öyle görüşebilirdiniz. Onun için gelen mektupların yolları hasretle gözlenirdi. Uzak yaşamlardan gelen bu haberler, adeta taze kan gibiydi buradaki monoton hayata. İki aylık bir serüveni Ahlat. Babamın oradaki görevi bitti ve geri döndük. Artık Van’da, barakamızdaydık.

ÖZALP MACERAMIZ BAŞLIYOR

Ailemizin bir arada olduğu günler çok sürmedi. Babam Van’da geçen iki yılın sonunda yine Van’ın kazalarından biri olan Özalp’a tayin oldu. Özalp İran sınırında küçük bir kasaba o zamanlar. Rahmetli anacığım yaşadığı ortamlara bir türlü uyum sağlayamadı. O yıllarda bile üst düzey memur kesiminin yaşadığı hayat tamamen **“Batı taklidi”** bir özentiden başka bir şey değildi. Bu sebeple bulunduğumuz yerlerde, bir iki ahbabı varsa; o da yerli halktan inancına sahip çıkan birileri olurdu genellikle. Cumhuriyet’in özel günlerinde, milli bayramlarda balolar tertip edilir, tuvaletler giyilir, danslar edilirdi. Bu tür eğlenceleri babam da tasvip etmezdi, katılmazdı da. Bu yüzden de yakın çevreleri sayılabilecek bu kesimle ilişkileri yüzeysel bir selamlaşmadan ileri gidemiyordu.

Baloların, operaların, bale gösterilerinin Anadolu insanına dayatılması, halk arasında anlatılan bazen komik bazen de trajik hikayelere zemin hazırlamıştı. Erzurum’a giden operacıların, kendilerini başarılı hissettikleri bir gösteri sonrası seyircilerden birine yöneltilen bir soru üzerine aldıkları cevap; halkın hislerine tercüman olmuştu: **“Erzurum, Erzurum olalı böyle zulüm görmedi”** Bu cevap biraz da benim yaşadıklarımın özetiymiş sanki.

Kara kış iyice bastırılmış, kar şehrin içinde çukur yerlerde adam boyu olmuştu. Hava aşırı soğuktu. O zamanlar yakmak için ancak odun ve tezek bulabiliyorduk. Tezek, büyükbaş hayvanların dışkılarına saman katılarak elde edilirdi. Daha sonra da kasnaklarla şekillendirilerek açık havada kurutulur ve yanmaya hazır hale getirilirdi.

Babam Özalp’taydı. Kar yolları kapamış, şehrin içindeki ulaşım bile ancak atların çektiği faytonvari kızaklarla sağlanıyordu. Van’ın çevre köylerle kasabalarla olan bağlantısı kesilmişti. Babamı pencereden gördüğüm zaman birdenbire çocuk yanıma ortaya çıkıvermişti. Avazım çıktığı kadar bağırmağa başlamıştım. Sevinçten, heyecandan ne dediğimi bile hatırlamıyorum şimdi. Babamın içeri girmesiyle de sus pus olmuşum. Babamın gelişiyle evimiz ısınıvermişti birdenbire. **“Soba babam yokken de hep yanıyordu; ama biz yine de üşüyorduk.”** Akşam oldu mu annemin ayakucuna sokulup yataydık. Şimdilerde anlıyorum ki, insanlar kendilerini

yalnız hissettiklerinde de üşürlermiş meğerse. Artık babam gelmiş, babamla birlikte monoton hayatımız da renklenmişti.

Babam bizi götürmek için gelmişti bu sefer. Vekaleten gittiği Özalp kasabasına, yerine gittiği arkadaşı dönmeyince asaleten tayin edilmiş, oradaki asli görevine başlamıştı. Yolculuk hazırlıklarına başlamıştık. Bu hazırlıklar dudak uçuklatacak kadar enteresandı. Ev toplandı, bizi yola götürecektir olan katırlar kapıya dizildi. Her şey hazırda da, asıl sorun; biz çocukların durumuydu. Kapının hemen önündeki katır bizim için donatılıyordu. Hayvanın sırtına atılan iki cepli heybenin ceplerine sandıklar yerleştirilmiş, içleri pöstekilerle kaplanmıştı. Bunlara bizi oturtacaklar, diğerlerine de eşyaları yükleyip annem ile babam binecekti. Bu da demek oluyordu ki yollar hâlâ tam açık değildi. Katır güçlü hayvandır. Bu yollara ancak onlar dayanabiliyordu anlaşılana. Bizi sarmalamak için battaniyeler hazırlanmıştı. Katırın iki yanında gidecektik o kadar yolu. Yol boyu hanlarda da kalacaktık sanırım. Başka türlü o yol aşılmazdı. Allah bilir kaç günde varacaktık gideceğimiz yere. O sandıkların içinden nasıl çıkacaktık acaba sağ mı hasta mı?

ÖZALP GÜNLERİNE VEDA

Zaten serin geçen yaz artık sona ermeye, sobalar yanmaya başlamıştı. Kış hazırlıkları, okul hazırlıkları derken dedemin bizi ziyarete geleceğini öğrendik. Nihayet bir akşamüstü okuldan eve geldiğimde onun evde olduğunu anlamış, sevinçten adeta dilim tutulmuştu. Dedemin bizde kaldığı süre içinde bizim toparlanıp onunla birlikte memlekete dönmemiz için karar alındı. Ve biz toparlanıp dedemle İnegöl'e doğru yola koyulduk. Bitlis'e kadar nasıl ve ne ile geldik pek hatırlamıyorum. Bitlis'ten sonra kara tren ile düştük yollara. Sadece tren değildi kara olan, kömür dumanından biz de kararmıştık Eskişehir'e varana kadar. O zamanlar trenler kömür enerjisiyle çalışır, dumanını yol boyu savura savura aheste aheste giderdi varacağı yere. Babam bizi el sallayarak uğurladı.

İNEGÖL VE DÖRDÜNCÜ SINIF

Eskişehir'de bir ahababın evinde misafir olduk. İnegöl'e gidebilmek için vasıta beklememiz gerekiyordu. Şimdiki gibi, "ha deyince" vasıta bulabilmek ne mümkündü. Ertesi gün külüstür bir otobüs ile İnegöl'e doğru yola çıktık. Perişan bir halde İnegöl'e, halamlara gelmeyi başarabilmiştik sonunda. Bir ev bulduk. Getirdiğimiz birkaç parça eşyamızı hemen yerleştirirken diğer yandan da yeni hayatımıza ayak uydurmak için gayret sarf ediyorduk. Tatilde İnegöl'den köye, dedemlerin yanına gitmiştik. Kendimce dereye çamaşır götürüp

yıkıyor, oralarda abdest alıp namazlar kılıyordum. Bir gün, boyumdan büyük işlere kalkışıp ekmek yapmaya niyetlenmiş; un yerine kireci eleyip ortalığı toza dumana katmışım. Allah'tan dedem eve gelip her şeyi yeniden düzene koymuştu. Artık babamın şark hizmeti bitmiş ve tayinimiz Isparta'nın Sütçüler kazasına çıkmıştı. Birkaç gün sonra toparlanıp bir Akdeniz kasabası olan Sütçüler'e doğru yola çıkacaktık.

SÜTÇÜLER

Birkaç parça eşyamızı alıp yine yollara düşmüştük. Sütçüler Isparta'ya oldukça uzak bir mesafedeydi. Kamyondan başka ulaşım aracı ile yolculuk şansı da yoktu o yıllarda. Sütçüler adını almasının nedeni, erkeklerinin Ankara ve İstanbul'da sütçülük ve yoğurtçuluk yapmalarıydı. Sütçüler'de sadece bir ilkokul vardı biz oraya gittiğimizde. Ben ilkokulu bitirdikten iki yıl sonra bir ortaokul açılmıştı. Ortaokul açılana kadar evde annemle oturup dikiş-nakış öğreniyordum.

ORTAOKUL YILLARI

Sonunda ortaokulun inşaatı yarım da olsa iş görür hale gelmiş, öğretime başlamıştı. Sadece birinci sınıf ve bir de müdürümüz vardı. **Kaymakam matematiğe, babam tarihe, yaşlı bir ilkokul öğretmeni İngilizce'ye, veteriner biyolojiye, kalan derslere de müdür giriyordu.**

KIRŞEHİR'E GELİŞİMİZ VE HAYATIMIN DÖNÜM NOKTASI

İkinci yılın ilk yarısından sonra babamın tayini Kırşehir'e çıkmıştı. Okullar açılmış, sabahın erkeninde yollara düşen çocuklar, gençler sokakları doldurmuştu. Benden iki yaş küçük olan erkek kardeşim Tandoğan ile aynı sınıftaydık. Sütçüler'de iki yıl okul beklememin sonucuydu bu. Ben bir yandan çevreme uyum sağlamaya çalışıyor, bir yandan da üzerimden tamamen atamadığım, beni boğan sıkıntılı halimden kurtulmak için çabalıyordum. Aynı sırada oturduğum oldukça esmer bir kız vardı. Onu da pek sevememiştim ama hasbelkader aynı sırayı paylaşıyorduk. Bu arkadaşın adı, Remziye idi; ama '**kara kız**' derlerdi ona, diğer çocuklar. İşte tam bu günlerde, kara kız yanıma gelip, "**Şu ağacın altına bakar mısın?**" diye beni kolumdan çektiştirmeye başlamıştı. Ağaca doğru başımı çevirince, bana doğru bakan delikanlıyı fark ettim. "**Beni gör artık**" dercesine, ısrarla orada bekliyordu sanki. "**Kim bu kendini beğenmiş ukala**" dedim, kendi kendime. "**Amerikan filmlerinden fırlamış gibi**" diye bir yorum yaptım yanımdaki arkadaş. O zamanlar ölçülerimiz Amerikan filmleriydi. Yakışıklılıklar, güzellikler

hep onlarla kıyaslanırdı; hatta kıyafetlerimizi bile, onlarınki gibi seçmeye çalışırdık. Filmlerde romantik konular işlenir, olağanüstü güzellikte tipler oynardı; üstlerine düşen rolleri. Gençler onlar gibi giyinmeye özenirdi, benim de diğer gençlerden bir farkım yoktu bu konuda.

Onu tanıdıktan sonra, o güne kadar sadece bana ait olan romantik dünyama Ercümend de katılmıştı artık. İçime kapanmak yerine dış dünyaya açılmış, çevremdeki herkesle arkadaşlık kurmaya başlamıştım. Arkadaşlar kolları sıvadı. Arada haberler, mektuplar taşınmaya başlandı. Olay duyuldu. Bana evden gözaltı cezası verildi. Ne diyebilirim ki; Ercümend ile birlikte yasakları, hayatın gerçek yüzünü tanımaya başlamıştım. Gerçeklerle yüz yüze ve inandığımız gibi tavizsiz yaşamaya çalışmanın sorumluluğunun huzuru ve sıkıntıları o günlerden bu günlere dek çeşitli biçimlerde süregeldi yaşamımızda.

İşte böyle, Mukaddes Taner ile Ercümend Özkan'ı birleştiren yaşam çizgisi yasaklarla, kâh siyah kâh beyaz, arada bir de gökkuşağı renkleriyle sürdü gitti otuz iki yıl. Yedi yıl da evlilik öncesi tanışıklığı sayarsak bu eder otuz dokuz, sevgi ve saygı dolu yıl.

Ercümend, yazdığı mektuplarda ailesini kısaca, felçli bir anne ve sert bir babayla yedi kardeş diye anlatmıştı. Oldukça zor bir yaşamları olduğu seziliyordu anlattıklarından. Onun için üzülmiştim. O zamanlar şimdiki gibi elimizin altında telefon falan yok. Eşinizle dostunuzla ancak mektup ve telgrafla haberleşebiliyordunuz. Telefon yok dediysem bu hiç yok anlamına gelmemeli. Şimdiki gibi herkesin evinde, elinde ya da cebinde değildi. Kısacası mektup haberleşmenin, birbirini tanımanın en bilinen yoluydu.

LİSE VE ÜSTÜNDE OLDUĞU KALE

O yılların siyasi çalkantıları süredursun, günler birbirini kovalıyor, liseyi bitirenler üniversite imtihanlarına giriyorlar, kazananlar Ankara ve İstanbul'da okullarına gidiyorlardı. O yıllarda üniversite sadece bu iki büyük şehirdeydi. Ben edebiyat, Tandoğan da fen bölümünü seçmiştik. Devamlı okuyordum ve arada bir de yazıyordum. Hatta **“Kadının Fendi Erkeği Yendi”** isimli piyesim okulda sahneye konmuş, bu yüzden de çocuklar bana **“Şekspir”** lakabını takmışlardı. Okul anılarımla birlikte o zamanlar şehrin tam ortasındaki bu koskoca tepe kendini hiç unutturmadı bana. **“Lisenin üzerinde olduğu kale”** diye anılan bu oldukça yüksek düzlükte, Selçuklular zamanından kalma bir cami ve etraftan dolanarak çarşının ortasına inilen bir araba yolu vardı. Arka taraftan ise buğday pazarına inen doksan küsur merdiven. Kalenin neresinden bakarsanız bakın şehrin bir başka tarafını görürdünüz.

ERCÜMEND'İN GEÇMİŞİ

Anadolu'da bir küçük kasaba Mucur. Günlerden 23 Ocak, yıllardan 1938. Mehmet Ali Bey'in evinde bir hareketlilik vardı o gün. Eşi Hüsniye Hanım bir erkek evlat dünyaya getirmişti. Haber Mehmet Ali Bey'e ulaşmış, o da **“adı Ercümend olsun”** demişti. Adını önceden hazırladığı belliydi. **Karakurt aşiretinin Hadolar sülalesinden Gümüşkümbet'li Türkmen kızı Hüsniye Hanım ile, Ali Beyoğulları'ndan Memili'nin torunu Mehmet Ali Bey'in ikinci erkek çocuğu idi Ercümend.** Ercümend Özkan Anadolu'nun **“Mucur”** diye bilinen bu küçük kasabasında dört yaşına kadar geldi. Doğup büyüdüğü, Ata-dede toprakları bildiği ve hep sevdiği, uzak kaldığında özlediği Mucur'dan ilk defa ayrılacak ve İstanbul'a taşınacaklardı. PTT'de telgraf memuru olarak görev yapan babası Mehmet Ali Bey, memuriyeti dolayısıyla İstanbul'a tayin olmuş, Yeşilköy'de göreve başlamıştı.

MUCUR'A DÖNÜŞ VE İLKOKUL YILLARI

Bu arada Mehmet Ali Bey tekrar Mucur'a tayin olmuş, aile artık yuvaya dönüp eski evlerinde yaşamaya başlamışlardı. Küçük Ercümend altı yaşına geldiğinde doğduğu kasabadaki Cumhuriyet İlkokulu'na yazıldı. Bu yıllar Almanya'nın Polonya'yı işgal etmesiyle başlayan İkinci Dünya Savaşı yıllarıydı. 1942 Eylül'ünden 1945 ortalarına kadar süren savaşın kıyısından dönmüştü Türkiye. Ama Avrupa'ya çöken kara dumanın etkisinden de nasibini almıştı. Üretim azalmış, vergiler artmış, temel gıda maddeleri vesikaya bağlanmış, devletin baskıcı idaresi daha da sıkılaşmıştı. Küçük bir kasaba olan Mucur'da bile İsmet İnönü'nün başında olduğu devlet, jandarma eliyle terör estiriyor, halk bu baskı altında adeta nefes almakta zorlanıyordu. Kurtuluş Savaşı'ndan yeni çıkmış olan bu halkın (Kemal Tahir'in deyiimiyle **“Yorgun Savaşçı”**ların) üzerinde acımasız bir yönetim uygulanıyordu. Yokluklarla baş etmeye çalışan halk bir de, yasaklı dinini saklı gizli yaşamaya çalışıyordu. Kimse açıktan Kur'an okutup okuyamıyor, ibadetini bile bildiği gibi yapamıyordu. Ezan, Cumhuriyet'ten sonra Arapça yerine Türkçe okunmaya başlamıştı. Minarelerden **“Allah'u ekber”** diye çağırıyordu ezanlar insanları namaza. **“Tanrı uludur”** nidaları ile namaz vakitleri hatırlatılıyordu Müslümanlara, 1948 yılında şaşkınlıkla ezanı **“Tanrı uludur”** yerine **“Allah'u ekber”** diye okuyan müezzini, onu kovalayan jandarmaların elinden Ercümend ile birkaç çocuk saklayarak kurtarmışlardı. **Adamcağızı hayvanların yemliklerine yatırıp üstünü samanla kapattıklarını anlatırdı** daha sonraları bize. Yine o zamanlara rastlayan günlerde yaşanmış bir olay da halkın yaşadığı zulmü belgeliyordu. **Çeşmelerden su taşıyan, bağa bahçeye gidip gelen kasabanın genç kızlarına, kadınlarına sataşan jandarmalar, Özkan ve**

arkadaşlarının gözünden kaçmamıştı. Bunu yapanları takip edip tenhada başlarına çuvallar geçirerek -kendi tabiriyle- eşek sudan gelene kadar dövüp bırakmışlardı. Ercümend yanlışa tahammülü olmayan biriydi. Başına gelecek olanı düşünmeden zulme tahammül edemez, elinden geleni ardına koymazdı oldum olası.

MEHMET ALİ BEY

Mehmet Ali Bey sertti, aile içinde otoriterdi, bir o kadar da yaşadığı kültürün adamıydı. Sabah namazını hemen evinin yanı başındaki camide kılan Mehmet Ali Bey, sabahın serininde genelde yaptığı gibi bağlarına doğru yürümeye karar verir. Tam bağın kapısına geldiğinde bir de ne görsün, çok iyi tanıdığı biri armutlardan topluyor içeride. Eve geri geldiğinde, **“Bağa giremedim, elma armut getirecektim; ama ismi lazım değil bir tanıdık benden önce davranmış, bağda onu görünce geri geldim, beni görüp de utanmasın diye”** şeklinde bir mazeret beyan etmişti ev ahalisine. Yukarıdaki olayda, **“canı çektiği için alıyor”** diye hoşgörüyü yaklaşmış olması, onların geleneklerinin paylaşımcı özelliğinden geliyor. Bu anlayış Anadolu insanının güzelliklerinden biridir. İnsanlar, üzerinde **“göz hakkı”** olan her şeylerini paylaşırlar. Anne Hüsniye Hanım ise, bağdan sepetlere doldurduğu üzümleri, eve gelene kadar etrafa dağıtırmış; **“görenin göz hakkı kalmıştır”** diye. Onun cömertliği ve merhameti hâlâ konuşulur kendisini tanımış olanlar arasında. İşte o böyle bir anne ile böyle bir babanın elinde büyümüşü.

KAYSERİ VE LİSE

Mehmet Ali Bey Kayseri’de görev yaparken ailesini de yanına aldı. Artık yazları bağ bahçe işleri başladığında Mucur’da, kışları da Kayseri’de kalıyorlardı. Ercümend akrabalık ilişkilerine çok önem verirdi. Yeni tanıdığı akrabasına yıllar sonra bir de elbise diktirmişti kendine. Ama şansından bu elbise pek giyilecek gibi olmamıştı. **“Yahu kardeş bu ceketi giyemiyorum, giydiğim zaman direksiyona ulaşamıyorum”** dediğinde aldığı cevaba o anda sinirlenmişti; ama sonraları, güldüğü bir anıya dönüşmüştü. Çünkü terzisi ona, **“Direksiyona geçtiğinde ceketi çıkar abi”** demişti.

ERCÜMEND HAYATA ATILİYOR

Ercümend, olup bitenlerden sonra evden ayrılmış, İstanbul’da kendine bir iş bulmuştu. THY Genel Müdürlüğü’nde memurdu artık. Ankara Hukuk’ta da kaydı vardı. Okula devam kararı aldı ve ömrünün çoğunu geçirdiği başkente döndü. Başbakan olan Adnan Menderes’in

Kırşehir'e geleceğini öğrenir öğrenmez Kırşehir'e, oradan da Mucur'a geçmişti. Başbakanın etrafında kalabalık oldukça yoğundu. Yanına yaklaşmakta inat eden Ercümend'i fark eden Menderes, **“O genci bırakın gelsin”** dedi. Mucur'a bir kütüphane yapılmasını isteyen bu delikanlıya, isteğinin olacağına dair söz verdi ve not aldırdı. Başbakan sözünü tutmuş, Mucur'a ilk halk kütüphanesi açılmış, ilçenin kitap sever gençleri memnun olmuşlardı.

BEN DE ANKARA'DAYIM

Bu arada ben de liseyi bitirip, Ankara Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Türkoloji bölümünde öğrenci olmuştum. Edebiyat benim baştan beri amacımdı. Ercümend ile de ara sıra okul kantininde görüşüyorduk. Edebiyatı meslek seçmişim kendime. Etrafımda sanat, şiir roman, tiyatro dışında bir konu konuşulmuyordu. Tartışmalarımız, münazaralarımız hep bu konular üzerineydi. Ercümend de o dönem henüz işin en başındaydı. Dindar bir ailenin çocuğu olmak yetmiyordu bazı şeyleri doğru algılamaya. Ne yazık ki bu yıllar, Kur'an'ın süslü keseler içinde duvarlara asılı olduğu yıllardı. Ben de Kur'an okuyordum. Annemin sık sık hatim indirip duasını yaparken beni yanına oturttuğunu hiç unutmam. Bu işi bazen de zorla yapardım. Ramazan'da oruç tutar, mübarek gecelerde namaz da kılardım. Hatta bu gecelerden birinde yüz rekât namaz kılmanın bir yıllık sevabı olduğunu duymuş, **“bütün sene namaz kılmadan geçse de olur”** inancı ile kendimi savunarak annemi kendime güldürmüştüm; **“Bizim hoca hanım bir yıllık namazı bir gecede kılıyor”** diye. Her şey, söylentilere dayanıyordu hayatımızda; inançlarımız bile.

HİZBUT TAHRİR İLE TANIŞMA

1958'den 1960'a kadar Türk Ocakları'nda bulunduğu yıllarda daha farklı bir düşünce dünyasını tanıdı; bu, milliyetçi ve mukaddesatçı akımdı. Hacı Bayram Camii civarında kitapçılık yapan tanıdıkları vardı. Onlarla oturup kalkar, sohbetler ederdi. Kafasında tasarladığı işten onlara bahsedince **“Şurada başlayıp yapsana bu işi”** diyen ve kendisine dükkânın bir ucunda yer gösteren arkadaşına teşekkür ederek, Basın Haber Ajansı'nı; o günkü adıyla Basın Tetkik ve Haber Alma Merkezi'ni kurdu. Yıl 1960 idi. Böylece Türkiye'de çıkan gazete ve dergileri okuyor, istedikleri haberleri abonelerine kupürler halinde gönderiyordu. Bu arada dükkâna gelip gidenlerle de tanışıp tartışıyordu.

Dükkân sahibi arkadaşı Ezher'de okumuş, Arapçayı iyi biliyordu. Tahrir'li olduklarını sonradan öğrendiği bu kişilerle orada ve o zaman tanışmıştı. Beyrut'ta Amerikan Üniversitesi'nden mezun olmuş ve Ankara'ya Dil Tarih'e doktora yapmaya gelmiş olan Cevat,

ilk tanıştığı Tahrir’li idi. Parti onu görevli olarak göndermişti Türkiye’ye. Görevi, teşkilatı burada da kurmakmış.

EVLİLİK

Günler kâh küs kâh barışık akadursun bir de baktık aradan koca yedi yıl geçmiş, hayata bu kadar ters açılardan bakmamıza rağmen aramızdaki bağı koparamayacağımızı anlamış ve eninde sonunda bu işin evlilik ile sonuçlanması gerektiğini kabullenmiştik. Bu kararda direnmekle de isabet ettiğimizi, sonunda herkes anlamıştı. Bu evliliğe benim ailem karşı çıktı hep. Anneme göre sebep, damat adayının kendi hemşehrisi olmayışydı. **“Gurbete kız vermem”** diye tutturdu. Yıllar yılı Türkiye’nin bir ucundan öbür ucuna dolaşan anacığımda, sıla hasreti çekmekten dolayı **“gurbet fobisi”** oluşmuştu. Babam ise okulu bitirmem konusunda ısrarlıydı. **“Olur”** ya da **“olmaz”** diye bir şey demiyordu. Babam Niğde’de görev yapıyor, sık sık da Ankara’ya geliyordu. Annemle konuşurken benim için, **“Gitme şunun üstüne, bırak okulu bitirsin. Ondan sonra Allah ne gösterir bilinmez, maymun iştahlı, belki de vazgeçer”** dediğini tesadüfen duymuştum. Annem ise **“vazgeçse de vazgeçmese de onun dediği olmayacak”** diye kesin kararını dile getiriyordu.

Eskiden erkek çocuklara okuma yazma öğretilirken, kızlar bundan mahrum bırakılırmış. Niye mi? **“Sevdikleri olursa onlara mektup yazmasınlar”** diye. Bunu annemin yaşıtı olan bir yengemizden dinlemiştim. **“Benim kalemimi kırdılar”** diye başlardı anlatmaya: **“Sanki ben bu iş için bir yol bulamazmışım gibi. Olan bana oldu, okuma yazmadan mahrum kaldım. Ama ben yine de dayınıza, köşesine nakışlar işlediğim mendillerin ucuna yaptığım oyalar ile ulaştım hep. Saklı gizli ördüğüm çoraplara elvan elvan nakışlar döktüm, yine de ona olan sevdami gönülden gönüle kurduğum bu köprülerle anlattım.”**

İki nikâhımızda da şahitlerimizden biri, o zamanlar Ercümend’in can arkadaşı olan **Mehmet Emin Maksudoğlu** idi. Tanıdığı bir hoca ile çıkageldi. Artık dini nikâhımız kıyılacak. Ama hoca sorar, **“32 farzı biliyor musun?”** Bende ses yok. Çünkü böyle bir şeyden haberim yok. Ercümend, **“Ben biliyorum”** deyince hocaefendi **“O zaman bir an evvel öğret, yoksa bu nikâh olmaz”** diye öğütlüyor. Hemen 32 farz, bir kâğıda yazılıp elime veriliyor. Mart ayının yirmi beşiydi. Benim doğduğum ve evlendiğim gündü bu gün.

Resmi nikâh işlemlerine başlayan Ercümend, bir evrak için gittiği mahalle muhtarının yanındaki bir beyefendiden de evlilikle ilgili ilk nasihatini almıştı: **“Bugünlerde gençlerin yaptığı gibi üç gün sonra boşanacaksanız sakın bu işe kalkışmayın. Biriniz sesini yükseltince diğeri sussun. Evliliği yürütmenin en önemli koşullarından biridir bu, sakın**

bunu unutmayın” demişti. **“Hayatta, kalmayı aklıma koyduğum diyardan kaçmak prensibim değildir”** diye gülerek bir cevap vermiş ve oradan çıkmıştı Özkan.

Görüntüyü öyle ya da böyle kurtarmaya çalışıyorduk; ama sobada yakacak odun kömür kalmamıştı. O günlerde ben bahçede bulduğum meyve sandıklarını kırmaya çalışırken bir ara yan bahçedeki komşu camı açtı ve **“Kızım ne yapıyorsun sen öyle, sen kıramazsın bunları”** dedi ve bahçeye kesilmiş odunlar attı. **“Beyin gelene kadar bunları yak”** diyordu. Ben, içimin burulmasına aldırmadan odunları aldım, teşekkür edip sobayı yaktım. Akşam üstü Mehmet Emin Maksudoğlu ile eve gelmişti Ercümend. Sobayı yanar görünce şaşırıldı. Ben de olanları anlattım. Bunu duyunca birlikte kalkıp gittiler. Bir saat kadar sonra bir at arabası kömürle geri geldiler. Baharın yaklaştığını ve kendi kömürlerinin çok fazla olduğunu söyleyen Mehmet Bey, evindeki kömürün yarısını bize getirmekte ısrar etmişti.

1963 YILI BAHAR AYLARI

Bahar gelmiş, bahçemizde leylaklar açmıştı. Her şeye rağmen hayat güzeldi. Bütün kara bulutlara rağmen yaşanmaya değerdi. Çünkü gençtik ve geleceğe umutla bakıyorduk. Çünkü ben annemle barışmıştım. Biz de hayatımızın baharındaydık. Ben 23, Ercümend 25 yaşında idik. Bir yandan hayat mücadelesi, diğer yandan okullar devam ediyordu. Kira gecikiyor, ev sahibi kapıya geliyordu. Paramız olduğunda kiramızı, bakkala olan borcumuzu ödüyor yaşayıp gidiyorduk. Oldukça kalabalık yaşıyorduk. Dayıoğlu Şeref, Ercümend’in en küçük kız kardeşi Sevim de bizimleydi. Misafirlerimiz de eksik olmuyordu. Dışarıdan alışveriş yaptığımız zamanların dışında köyden gelen bulgur, mercimek ve kavurma ile idare ediyorduk. **Bu arada ben de Ercümend’in daha önce ütü ile yanmış bir pantolonunu bulmuş ondan kendime bir etek yapmıştım.** Dikiş makinesi olan birilerine tamamlatıp giymiştim.

TÜRKEŞ’İ ZİYARET

“Alparslan Türkeş’e bayram ziyaretine gidelim” diye ısrar ediyordu Mehmet Bey. Ercümend pek gönüllü olmamasına rağmen çok sevdiği arkadaşını kırmak istemedi ve Gazi Osman Paşa’ya doğru bir taksiyle yola çıktık.

Her iki nikâhımızda da şahitlerimizden birisi **Mehmet Emin Maksudoğlu** idi. Maksudoğlu ile Ercümend’in aralarında çok iyi bir arkadaşlık olduğu dışarıdan bakanın da gözünden kaçmazdı. **Ankara İlahiyat’ta asistanlığı devam eden Maksudoğlu, daha sonraları bazı çalışmalar yapmak için yurt dışına gitmişti. Aradan yıllar geçmişti. Döndüğünde iş arıyor, bir türlü bulamıyordu. Sonunda MİT’in Sıhhiye’deki binasını**

bulup içeri girmiş ve bir türlü bulamadığı işin sebebini öğrenmişti. İnanılmaz; ama bu sebep Ercümend ile dostluğu idi. Onunla görüşmeyi keserse, engel ortadan kalkacaktı. Ona resmen bu söylenmişti. O da gelip Ercümend'e durumu anlattı ve "elveda" dedi. Yıllar sonra Ankara-İstanbul arası Mavi Tren'de karşılaştıklarında, Maksudoğlu selam vermekte bile zorlanmıştı Özkan'a. Ercümend, bunu bana anlatırken gülümsüyordu; ama içinin acıdığını, yüzüne bakanın anlamaması mümkün değildi. Çok sevdiği bir dostunu kaybetmişti çünkü. Ya inandıklarını, ya da dostlarını tercih etmeliydi; o, inandıklarıyla, doğru bildikleriyle yaşamayı tercih etti.

Türkeş'in oturduğu ev, orta halli oldukça geniş bir apartman katıydı. Derken laf lafi açıyor, sohbet Türk kültürüne ve yemeklerine kayıyordu. Bir ara makarnanın Batı Trakya'dan gelen bir çeşit olduğu söylendi. Bunun üzerine Ercümend, **"Ben o taraftan esen rüzgârı bile sevmem"** deyiverdi. Türkeş bunun ne anlama geldiğini biliyordu anlaşılana ki gülümsemişti. Kastedilenin, **"Mustafa Kemal ve onun temsil ettiği dünya görüşü"** olduğunu anlamış; olduğu yüzündeki ifadeden ve gülümsemesinden anlaşılıyordu. Yüz ifadesi sitemliydi; ama gençleri kaybetmek istemediğinden olacak ki, sözle müdahale etmedi. Türkeş gençler arasında oluşmaya başlayan mukaddesatçılık ve anti-Kemalizm akımlarını sisteme kanalize etmek için buradaydı artık. O zamanlar çocukların öcünden korkutulduğu gibi Türk insanı da **"Aman komünizm geliyor, bizi ancak ondan Amerika korur"** diye kandırılıyordu. **"Amerika olmazsa ne din kalır ne iman"** tezleri öne sürülüyordu. Yıllarca basın ve radyo yayınları ile siyasiler de bu inancın yerleşmesi için ellerinden geleni artlarına koymadılar. İşte bunun için Amerika **ehven-i şer**, hatta **şer defedici** oluvermişti genelin gözünde.

ÖMER NASUHI BİLMEN KONUSU

Ercümend, kendinden yaşça büyük ya da küçük demeden herkesle sohbetler yapıyor, tartışmalara giriyordu. Ömer Nasuhi Bilmen'in, kendisini dinledikten sonra **"Bak ne güzel konuşuyorsun, hukuk da okuyormuşsun, senden iyi bir avukat olur; bırak bu işleri"** tavsiyesinde bulunduğunu gülümseyerek hatırlıyordu.

HİZBUT TAHRİR DÖNEMİ

Hizbut Tahrir ile olan çalışmalar bundan sonra hız kazandı. Artık Ercümend'i aradıysan bul. Gündüz biraz işinde, biraz arkadaşlarıyla. Gece hep onlarla. Geceleri halkalar halinde toplanan Müslümanlar, **"İslami kavramları, İslam'ın siyasi boyutunu"** dersler halinde

inceliyorlar, öğreniyorlar. Bu çalışmalar çok gizliydi. Bir gün geldi bu yetmedi, birikimlerini beyannameler haline getirip dağıtmaya başladılar.

Artık hayatımızı, yeniden tanımaya başladığımız yepyeni bir İslam anlayışı ile yaşamaya, şekillendirmeye çalışıyorduk. Bu anlayışa o kadar yabancılaşmış bir toplumda, vebalı muamelesi görmenin ne demek olduğunu tahmin edersiniz. Bu, Müslüman olmanın, dinini yaşamaya çalışmanın sonucu ne yazık ki. Bu dinin ilk geldiği günlerde de, altmışlı yıllarda da, iki binli yıllarda da pek bir şey değişmedi inananlar açısından. Daha ne kadar böyle süreceğini de sadece bu dinin tek sahibi olan Yaratan bilir.

Ben de hâlâ Ercümend'e direniyorum, bu hayat tarzını seçmek ve yaşamak üzerine bazı konularda. Doğruluğundan emin olmakta şaşkınlık yaşıyorum. Rahmetli anacığım bile babamın memuriyeti süresince, o camianın düzenlediği etkinliklere katılmamakta, başını açmamakta, ibadetlerini asla aksatmamakta gösterdiği direnci, bu konularda gösteremiyordu. Ercümend eve girdiğinde, “**Selamünaleyküm**” derdi hep. Annem ise, “**Burası Arabistan mı?**” diye söylenirdi her duyuşunda. Ah canım annem benim...

POLİSLERİN İLK GELİŞLERİ VE KAÇAKLIK DÖNEMİ

Aradan çok geçmedi, bir gece yarısı kapı çalındı; erkek kardeşim yanımda kalıyordu. Kapıya gitti ve meşhur “**Kim o?**” sorusunu sordu. Cevap “**Telgraf!**” idi. O saatte gelen telgraf çok önemlidir. Bu kelimeyi duyup da kapıyı açmamak olmaz. Kapı açılır açılmaz hatırladığım kadarıyla beş tane sivil polis eve daldı. Ben salondaki divanda yatıyorum. Yanımda Ömer uyuyor. Epeydir takip ediliyormuşuz meğerse. İçeri girdiklerinde bana yerimden kakmamamı söylediler. Ercümend o gün eve gelmedi. Bunu bekliyormuş anlaşılır. Gelenler hemen işlerini yapmaya koyuldular. Her yeri karıştırıyorlar, birbirleri ile konuşuyorlardı. Ben yatağında oturmuş şaşkınlıkla sadece seyrediyordum olan biteni. Onlar bizden daha telaşlıydılar. Bir ara baktım sandalyelere astıkları birbirlerinin pardösülerinin ceplerini arıyorlar. “**Beyler onlar bizim değil, sizin arkadaşlarınızın**” dediğimde onlar buna güldüler, ben de gülümseyebildim ancak. Bu arada benim Osmanlıca ders ve şiir kitaplarım var kütüphanenin bir rafında. Hepsi de “**eski yazı**” diye adlandırdığımız, harekesiz Arap harfleri ile yazılmış. Baktım ki onları bulmuşlar bir kenara yığıyorlar. Aralarında konuşuyorlar bir yandan da, “**Eski yazı ne bulursanız getirin dediler**” diye. Onlar da eski yazı ne bulurlarsa topluyorlardı. Ben dayanamadım, baktım kitaplarım gidiyor, “**Beyler onlar benim ders kitaplarım, şiirlerim size yaramaz**” dedim gülerek. İçlerinden birisi gelişi güzel iki kitap seçip getirdi önüme okumamı istedi. Ben başladım şiirleri okumaya. Onları almadılar, ayırdılar.

KAÇAKLARIN DÜNYASINDA OLUP BİTENLER

Kaçaklar boş durmuyorlar, İslam ve siyasi boyutu ile ilgili beyannameler bastırıp hem dağıtıyorlar hem de devlet büyüklerine postalıyorlardı. Onlar böyle yaptıkça dışarıdaki telaş ve hırs daha da bir artıyordu. Bu bildirimlerde en çok vurgulanmak istenen nokta, **“Allah’ın kanunlarıyla hükmetmeyenlerin kâfirler olduğu ve Müslümanların da bu konuda; yani seçtikleri yöneticiler konusunda, Allah’a karşı sorumlu olduklarıydı.”**

İsmet İnönü **“Biz bunların kökünü kazımiştık. Nereden çıktı gene bunlar?”** diye şaşkınlığını dile getirmişti, kendine postalanan beyannameyi alıp okuyunca. Bazı şeylerin kökü kazınamıyor! Hele kökler derindeyse, daha güçlü ve daha sağlıklı olarak boy atıyorlar. Bu onların tabiriyle **‘doğa’nın kanunu**. İslam’ın tabiri ile de **‘Sünnetullah’**tır. Asla değişmez bu kural. Yazıp çizilenlere baktığımda şaşırıp kalıyordum. Muhafazakâr bilinen basın, konuyu Müslümanlara öyle bir tanıtıyordu ki; gelenekselleşmiş Müslümanlar, İslam’a karşı olanlar kadar şiddetle karşı koyuyorlardı bu çağrıya. Müslümanlar tarafından en çok rağbet gören gazetelerden biri olan Tercüman’ın köşe yazarlarından Ahmet Kabaklı, **“Bunlar yeşil komünist”** diye tanıtıyordu olayın kahramanlarını ve devam ediyordu, **“Müslümanlar iyi bellesinler. Bilir bilmez laf eden sözde ilericiler öğrensinler, polisimiz erken davransın ki, ayağa dolaşan ve muhterem Türk halkının imanını ezmeye kalkan bu suçlular derhal yakalansınlar.”** İsmet İnönü’nün damadı Metin Toker ise Milliyet Gazetesi’nde, **“Böyle rahat çalıştığına bakıp dernekler kanununa göre kurulmuş bir dernek olduğu sanılmamalıdır. Gizli bir dernek. Bugünkü rejimimizi beğenmiyorlar. Hilafetin getirilmesini ve bir din devleti kurulmasını istiyorlar. Hem de bunu bizim kriptolar gibi ‘proleterya diktası kurulsun diyorsak, bu, silahlı ayaklanmayla kurulsun demiyoruz ya... Komünistlik onu öyle söylemektir’ diyerek yapmıyorlar. Açık açık ve mert mert; ‘kalkın ey ehli din, alın baltanızı sopanızı, bu rejimi devirelim’ diyorlar”** diyordu.

Doğrusu Metin Toker’in de, objektif olabilmek için en fazla birkaç satır sabredebildiği gözden kaçmıyor. Sonunda gazeteciliğini gösterip, işin içine baltayla sopayla rejim devirmek gibi bir hayal dünyasında yaşayan tiplerini oturtuveriyor. Halbuki tam tersi; baltasız, sopasız, topsuz, tüfeksiz, silahsız bir fikir devriminden yana idi bu mücadelenin amacı, o günlerde de bu günlerde de. Burada konuşulması tartışılması gereken, ortaya atılan konunun daha doğrusu davanın ne derece **“İslami”** olduğu iken, Müslüman diye bilinen muhafazakâr kesimin, işi **“yeşile boyanmış komünizm”** diye algılamasına, gülmekten başka bir şey gelmiyor içimden doğrusu. Bütün bunlar olup biterken Ercümend ile birlikte hareket eden arkadaşları, Menekşe sokakta bir daire tutmuş; orada kalmaya başlamışlardı.

NECİP FAZIL'IN GELİŞİ

O günlerde Necip Fazıl, İstanbul'da Büyük Doğu Dergisi'ni çıkarıyordu. Dergisinde şairane bir duygusallıkla kendince İslami bir söylemi dillendiriyordu. Bu arada basından Tahrir olayını takip ediyor, anlamaya çalışıyordu. Büyük Doğu'da konuyla ilgili olumlu bir de yazı yayınlamıştı. O cenahtan iyi sinyaller alan Ercümen ile grubu, Necip Fazıl ile irtibata geçmeye karar vermişler. Dışarıyla bağlantılarını sağlayan arkadaşları Halit Serim ile ona haber salmışlardı. Ankara'ya gelince önce **Saadettin Bilgiç** ile görüşmek istemiş, saat 10'a kadar onunla buluşup görüşmüş. O zamanlar Ulaştırma Bakanı olan Saadettin Bilgiç'e **“Ne diye o masonun emrini kabul ettin!”** diye de epeyce bağırıp çağırdığını anlatmıştı Halit Bey daha sonra. Annan, Necip Fazıl ile görüşme konusuna sıcak bakmıyordu. Bu görüşmeleri kesmesi için Halit Serim'e talimat verilmişti. Birlikte çalışmak konusunda ne karar verildiğini merak eden üstat, birkaç kere Halit Bey'i aramış; sonra da bağlantı kesilmişti.

Ercümen beyannameleri hazırlıyor, teksir edip postalıyorlardı. Bu davranışları ortalığı bütünü karıştırıyor, yakalayamayanları çileden çıkartıyordu. **“Onu bir ele geçirelim derisini yüzüp ayakkabı yapacağım!”** diyen mi ararsınız, hesap sormak için sıraya giren mi ararsınız. Ercümen, Verimli Matbaası'nda otururken içeri giren iki sivil polisten biri, okuldan tanıdığı Ercümen'in karşısına geçip kimlik istemiş ve içinden çıkan resme bakıp **“Bu eşiniz Mukaddes, bu oğlunuz Ömer, bu da kızınız Ayşe”** deyince Ercümen de **“Ben de Ercümen Özkan”** diye cevaplamış, sorar gibi yüzüne bakan polisi. Bunun arkasından hemen gelen **“Buyrun, Emniyet'e gidiyoruz”** davetine icabet etmemek ne mümkün! Telsizler çalışıyor, jeepler, polisler, alabildiğine bir telaş, sonunda Emniyet'e varılır. Derisini yüzeceğini söyleyenlerle birlikte... Ercümen o anda, karşılaşacaklarının korkusunu ve telaşını, sadece ve sadece Allah'a sığınıp içinden dua ederek yendiğini anlatmıştı sonraları: **“Allah'ım bu senin davan, ben şu anda onların nezdinde, senin davana sahip çıktığım için suçluyum. Ya Rabbi, ben önemli değilim; ama dava senin davan, onu bunların eline bırakma. Onu sen koru.”** Bir hafta süren gözaltı ve sorgulamalardan sonra Ankara Ulucanlar Cezaevi'ne gönderildi. Allah, ona istediği gücü ve dirayeti vermiş, sorgular sırasında tebliğini de yapmıştı: **“Ben, Müslümanların İslam ile yönetilmeleri gerektiğine inanıyor ve sonuna kadar da bunu savunacağım”** diyordu.

HAPİSHANE DÖNEMİ BAŞLADI

67'nin 10 Nisanında başlayan kaçaklık dönemi, 4 Ağustos'a kadar sürdü. Bu dört aylık sürenin sonunda, Ercümen'in kendi deyişiyle **‘mapushane dönemi’** başlamıştı. Ankara

Ulucanlar Cezaevi'nde yatarken bir yandan da mahkemeler sürüyordu. Biz en yakınımızla görüşemezken karanlık ve küçücük hücrelerde tellerin arkasından birbirimize dert anlatmaya çalışırken, bir de konuştuklarımız dinlenirken, görüş odalarının en büyüklerinden birine getirmişler Ercümend'i o günlerin birinde; **“Ziyaretçin var”** diye. Oda büyük ve ışıklı. Teller ise var-yok arası. **Gelen ziyaretçi, daha sonra Diyanet İşleri Başkanı olan Lütfü Doğan. Ziyaret sebebi ise, dışarıda iken kıymetini bilemediği Ercümend Özkan'a, kıymetini yeni anladığını, dışarıda bu işlere bakan arkadaşları varsa onlarla görüşmek istediğini söylemekti.** Ercümend'in buna inanacağına kendini nasıl inandırdı da bu işe kalkıştı; akıl alacak gibi değil. Ercümend ise, dışarıda kimsenin kalmadığını, treni kaçırdıklarını söyleyip olaya noktayı koymuştu. **Lütfü Doğan, kalanların da yakalanmasını istiyordu anlaşılan, sanırım buna zorlanmıştı.**

Bir şey hep dikkatimi çekmiştir bu olup bitenler sırasında. Bu gidişe taş koymaya çalışanlar, hep “din alanında” tanınan kimselerdi. Yani bu müdahaleler onlara yaptırılıyordu. Çünkü onlar karşı çıkarsa bu tepki daha etkili olur toplumun gözünde diye düşünülüyordu. Yani sonuç olarak İslam'ın önüne çekilecek set için yine İslam konusunda kariyer sahibi, onu bilen; ama savunmaktan korkan kişilere görev veriliyordu. Lütfü Doğan'dan sonra ziyaretine gelen İstanbullu Avukat **Ali Oğuz**, Ercümend'e, davasını almak için İstanbul'dan geldiğini, savunmasını kayıtsız şartsız ona verirse **“Kısa zamanda seni bu dertten kurtaracağıma söz veriyorum”** diyordu. Bunu nasıl mı yapacaktı? Ercümend'e geri adım attırarak! Ercümend'in cevabı ise, **“Ben avukat istemiyorum. Kendi kendimi savunurum”** olmuştu o zaman.

Emek mahallesi sekizinci caddeden bindiğim dolmuş ile hapisanenin oldukça yakınına kadar gidebiliyordum. Haftada iki gün görüş izni vardı. Buna **“Görüş günü”** deniyordu. Yine böyle bir gündü. Yaşlıca birkaç hanım, oturmuş dertleşiyorlardı. Ben ilgilerini çekmiş olacağım ki; **“Sen kime geldin yavrum?”** diye bir soru sordular. Yüzlerindeki acıklı ve meraklı ifadeyi yadırgasam da, ilgilerini karşılıksız bırakmaya gönlüm razı olmamıştı. İçeride yatanın **“beyim”** olduğunu söyleyince ilgileri bir kat daha artmıştı. **“Suçu neymiş?”** diyorlardı meraklı bakışlarla. Ben bir an nasıl anlatacağımı, bu suçu nasıl tarif edeceğimi düşünürken aklıma ilk gelen **“Şeriatçılıktan”** cevabı olmuştu. Bunun üzerine birbirlerine şaşkın şaşkın baktılar. Biri diğerine **“O da neymiş?”** diye sordu. İçlerindeki en bilgici de **“Müslümanlığın hası o”** diye olaya açıklık getirdi. Bu açıklamanın üstüne diğeri de başka bir ilginç soru yöneltti, **“Kocamış adama niye vardın be yavrum!”** diyerek, hepsi birden sorgu dolu bakışlarını bana çevirmişlerdi. Yalnız, bu komik yorumun altında oldukça önemli bir gerçek de yatıyordu. O

günlerde İslam, ona sahip çıkanlar kadar geçmişe aitti. Sadece ahirete yaklaşanların ilgilendiği, sadece yaşlılara gerekliymiş gibi algılanan, **“ibadet ve dualardan oluşmuş”** bir eylemdi İslam. Gençler arasında pek de rağbet gördüğü söylenemezdi. Gençliğin yüzü bambaşka bir yöne döndürülmüştü çünkü. Gençlere gösterilen istikamet Batı’ydı. Bu arada bir yandan da içeride yatan bizimkilerin eşlerinden, yakınlarından uzak durmaya çalışıyordum. Kaderine razı gelmek yerine, bazıları suçlayacak birilerini arıyorlardı ne yazık ki. Ercümend, daktilosunun içeri alınmasına izin verilmesini istemişti hapishaneyi dolaşan savcıdan. Savcı ise **“Biz seni fikirlerini yayma diye buraya koyduk. Olmaz öyle şey”** cevabını vermişti. Bir başka gün, içeri attıkları Yahova Şahitleri’nden biri, savcının peşinden gidip tebliğini yapmaya çalışıyormuş. Savcı ona dönüp **“Git be adam başımdan, gül gibi dinimiz varken seni mi dinleyeceğim?”** demiş. Ercümend bunu duyar da durur mu, **“Gül gibi dininizi anlatanları da -kendini göstererek- işte bu hallere koyuyorsunuz!”** diye cevabı yapıştırmış. Savcı dönüp bir bakmış ve hiçbir şey söylemeden yürüyüp gitmiş.

MİHRİ BELLİ’LER DE GELDİ

O günlerde bir başka operasyonla, dönemin komünist bilinenlerinden Mihri Belli ve arkadaşları da yakalanıp cezaevine getirilmişlerdi. Tekrar yasaklar artırılmış, kuş uçurtulmaz olmuştu etrafta. Giriş çıkışlar, görüşler çok sıkı denetim altına alınmıştı. Olan yine dışarıdakilere oluyordu. Bindir zahmetle içeriye ulaşabiliyorduk. Yağmur çamur soğuk sıcak demeden, Allah ne verdiyse onu alıp geliyordu insanlar mahpuslarına. Tıpkı gelinlik kızlar gibi -hem ağlar hem giderler ya- kadınlar her zaman aynıdır, hem söylenir hem de yaparlar üstlerine düşeni. İşte ben de hem zorlanır hem de hiçbir ziyaret gününü kaçırmazdım. Kızım Ayşe dört, Ömer de iki yaşlarındaydı bu sıralarda. Ayşe annemlerde, Ömer de benim yanımdaydı. Kar kış demez, Ömer’i de yanımda taşırdım çoğu zaman; bu ziyaretlere giderken. Babası onları çok özleyiyor, tellerin arkasından da olsa görmek istiyordu. Ömer, kırmızı tulumuyla demirlere tutunup baba beklerdi. Bu yıllar zarfında küçük Ömer’in kafasındaki **“baba”** imajı neydi, nasıl bir şeydi bilemiyorum. Evin önünde oyun oynadığı bir akşamüstü eve aceleyle gelip benim elimden tuttu ve kapıya doğru çekiştirmeye başladı. **“Oğlum ne oluyor?”** dediğimde, **“Çabuk gidelim her gün eve gelen baba alalım. Herkesin babası her gün eve geliyor”** diye verdiği cevap beni çok şaşırtmıştı. İçim burkularak güldüm ve **“Oğlum senin baban var ya hani onu görmeye gidiyoruz, o seni çok seviyor”** diyebildim. O ise, **“Ben her gün eve gelen baba istiyorum. Herkesin babası her gün eve geliyor”** diye bana dert anlatmaya uğraşıyordu.

TANDOĞAN İLE EROL'UN GÖTÜRÜLÜŞÜ

Mahkemeler sürüyor, sonuç her seferinde bir sonraya kalıyordu. Sabahın yedisinde kapı çalındı. Gelenler yine sivillerdi ve yine beş altı kişiydiler. Herkes telaş içinde bir tarafa gidiyordu. Bu telaşın sebebini sonra çözebilmişim. Telaşlı olması gereken, ev ahalisi değil miydi? Ama onlar da bizim kadar telaşlıydı. Aslında evde bulabilecekleri bir şey yoktu. Sadece yasaklı olan bir tek kitap vardı kütüphanede. Benim telaşım onu saklayabilmek içindi de onlarınki niyeydi? Ben o kitabı aldım ve kucağımdaki Ömer ile benim aramda bir yere sakladım. Ama onlar kitaplarla falan ilgilenmiyorlardı. Sadece yatak odasına bakıyorlar, Ömer'in karyolasını arıyorlardı. O kadar telaşlıydılar ki bebeğin lazımlığı da ellerine dökülmüştü. Hem gülüşüyorlar hem de ellerini siliyorlardı. Birden işleri bitivermişti, **“İşte bulduk, çocuğun karyolasında saklıymış”** diye bir kitap gösterdiler ve kardeşim Tandoğan'a; **“Bizimle geliyorsun”** dediler. Tandoğan itiraz ediyordu, **“Yahu bu kitabı ben merak ediyordum da bir türlü ulaşamamıştım. Evde olması mümkün değil. Siz nereden buluverdiniz hemen?”** Ben itiraz ediyordum, **“O kitap bizde yoktu, böyle bir şeyi nasıl yaparsınız?”** Ama dinleyen kim! Kardeşim ile birlikte çekip gittiler. Annem bir yandan söyleniyordu, **“Hepimiz Müslüman değil miyiz? Bu ne eziyet böyle?”** diye. Ben de anneme eğilip, **“Anne lütfen, bizim İslam'ımızla onlarınki farklı, görüyorsun işte. Kendini boşuna yorma”** diyordum. Annem, ben, kız kardeşim, iki küçük çocuk öylece donup kalmıştık. **Telaşlarımı şimdi anlıyordum, biz görmeden o yasaklı kitabı bir yerlere yerleştirebilmekmiş bütün sebep.**

Aynı günün ilk saatlerinde Ercümen'den bana bir haber ulaştı. Belinden rahatsızlanmış hastaneye gidiyormuş, çocukları istiyordu. Ayşe dört yaşlarında olduğu için **“babasını öyle kelepçeli falan görsün istemediğinden”** Ömer'i alıp götürdüm. Hastanenin yerini bilmiyorum bir yandan, sabahki şok diğer yandan, şaşkın ördek gibi küçücük çocukla dolaştım durdum. Sora sora sonunda hastaneyi buldum. Ama ne mümkün mahkûmun yanına yaklaşmak. Öyle sıkı bir barikat var ki arada, değil yaklaşmak karşıdan bile göremedik. Döndük ve kös kös eve geri geldik.

Sabah olmuştu ama kimseden bir haber yoktu. Etrafimdakilerin ısrarlarına dayanamayıp, ne yapabileceğimi bile bilemeden Emniyet binasına gittim. Merdivenlerin başında birkaç sivil oturuyordu. İki sabah bize gelenlerdi. **“Kardeşim nerede?”** diye sordum. Bir yandan da meşhur sekizinci kata çıkmak için asansöre doğru yürüdüm. Asansörün çalışmadığını, yukarıya da çıkamayacağımı pis bir gülümseme ile hatırlattılar. Kan beynime sıçramıştı ama yapacak bir şey yoktu. Tekrar, kardeşimi görmek istediğimi söyleyince, neden sonra birisi lütfedip **“Onlar**

sabah Adliye'ye gittiler, burada yoklar” dedi. Pek inanmamıştım ama başka çarem yoktu. Düştüm Adliye'nin yollarına. Doğruca, o zaman Anafartalar'da olan Adliye binasına gittim. Oranın yolunu iyi biliyordum, süregelen mahkemeleri izlemeye gidiyordum çünkü. Bizimkilerin ifade verdikleri odanın kapısı bir an aralandı. Bir de baktım içeride gülüşüyorlar. Bu arada başkalarını da toplamışlardı. Onların yakınları da oradaydılar. Bazılarını tanıyordum. Bir ara, aralık duran kapıdan bana, **“Sen git biz işimiz bitince geleceğiz”** dediler. Derin bir nefes almıştım. İşleri bitince eve döneceklerine dair müjdeli haberle eve döndüm. Ama o müjdenin sonucu pek iç açıcı olmadı. Mahkemelerin sonunda hepsi birer yıl ceza aldılar. Kitap, Tandoğan'ı götürmek için bir bahane imiş. Asıl mesele **“Artık her şeyden haberimiz var”** demek içinmiş. Emniyet yetkilisinin odasında ilginç diyaloglar geçmiş aralarında. Önce Tandoğan alınmış içeri. Bir iki gün önce tanıştığı şahsın resmi gösterilmiş, tanıyıp tanımadığı sorulmuş. Sonra da birlikte çekilen fotoğraflar gelmiş ortaya. Sabahın ilk saatlerinde otobüs terminalinde bile çekmişler resimlerini. Her şeyin bilindiğine dair deliller ortaya döküldükten sonra olayı sorgulayan üst düzey görevli Tandoğan'a **“Siz bari doğru durun, ailenin bütün erkeklerini mi toplayalım?”** demiş.

SON MAHKEME

13 ay süren mahkemelerin sonuncusunun olacağı gün gelmişti sonunda. Mahkemeler Ağır Ceza'da görülüyordu. Azalardan biri babamın arkadaşıydı. Mahkeme sonundaERCÜMEND'in cezasının bitmiş olacağını, o güne kadar ki mahkûmiyet günlerinin verilecek cezanın dörtte üçünü kapsadığını söylemişti. Bu haber üzerine herkeste bir rahatlama olmuş, mahkeme gününü ipe çekmeye başlamıştık. Son mahkemeye kardeşler birlikte gitmişti. Tahliye beklendiği için araba ayarlanmış, hapishanenin önünde bekletilmişti. O zamanlar mahkûm, yatağı yorganı yastığı ile girer onlarla da çıkardı cezaevinden. Bir sürü maceranın yaşandığı bu süreç de sonunda bize sürprizini yapmıştı. Önce ümitlendirip sonra da sabrımızı denemişti Rabbimiz. Sıkıntıların son bulduğuna tam inanmaya başlamışken alınan sonuç bizi epey bir hayal kırıklığına uğratmıştı. Ama elden ne gelirdi ki, metin olmaya çalışmaktan başka.

Mahkemenin ertesi günü görüşe gideceğiz. Ama ne yapacağız, neyle karşılaşacağız tedirginliği içinde yola düştük. Yüreğimiz ağzımızda, karşımızda üzgün birERCÜMEND bulacağız zannı ile görüş odasına girdik. Baştan beri **“oda”** diyorum; ama burası bir oda falan değildi. Sık tellerin ikiye ayırdığı küçücük, karanlık bir hücreydi. Ancak, kapısı ardına kadar açık kalırsa biraz ışık ve hava girebiliyordu içeri.

Ercüment bizden daha metanetliydi. Ve neşeli görünmeye çalışıyordu. Biz, bir gün önce aldığımız haber ile bayağı sarsılmıştık. Büyük bir ümitle mahpusumuzu alıp gitmeyi beklerken dört yıl ceza haberini hazmetmek pek de kolay olmamıştı. Bütün hazırlıklar boşa gitmiş, evde yemesi için hazırladığım yemekleri hapishaneye getirip içeri yollamıştık. Biz kendimize çeki düzen vermeye çalışarak görüş odasına girdiğimizde, o karşımıza olabildiğince şık ve dirayetli çıkmış, bizi şaşırtmıştı. Dik durarak o bize güç vermişti. Biz ona destek olacağımıza o bize olmuştu. Moralsiz moral vermeye gelmiş, moral takviyesi ile eve dönmüştük. Tam bu sırada, görüş odacığının kapısından eğilip geçmiş olsun dileklerini bildiren ak saçlı babayığit birini gördüm. **“İmanlı adama dokunmaz, çabuk geçer”** demişti. Bu bey, bir gün önceki mahkemede serbest kalan **Mihri Belli** imiş.

Mihri Belli, Türkiye’de komünist hareketin bilinen simalarından biriydi. Ben çocukluğumdan beri onun ve arkadaşlarının haberlerini, resimlerini gazetelerde görürdüm. Hâlâ vazgeçmemiş, gerçekten dava edindiği komünizme iman etmişlerdendi. Yani kendindeki iman gücünün farkındaydı. Tam da bu sözleri söylerken, inandığına iman etmenin, insanı her sıkıntının altından dimdik kaldırabileceğini anlatmaya çalışmıştı. Birkaç genç talebesi ile birlikte aynı koğuşu paylaşmışlar, İslam’ı ve komünizmi tartışmışlardı Ercüment’le.

Duruşmada 1967-1968

Ercüment de bize, bir gün önce aldığı cezaların hikayesini anlatıyordu o sırada: **“Karar vermek için heyet odaya geçtiğinde ben de sigara içmek için ara koridora çıktım. Bu arada ellerinde siyah çantalarla dört kişinin heyet odasına girdiklerini gördüm. Daha sonra MİT’ten geldiklerini öğrendim. Kararı dinlemek için içeri mahkeme salonuna geçtiğimde de dört yıl ağır hapis, ömür boyu kamu hizmetlerinden men, yurt dışına çıkma yasağı, iki yıl da Bingöl’e sürgün cezası aldığımı öğrendim. Ben de onlara dönüp: ‘Yüz yıl ceza verseniz, yüz bir yıl da ömrüm olsa o bir yılı gene bu dava için çalışarak geçiririm’ diyerek tavrımı ortaya koydum.”** Bir insan dava edindiği fikre samimiyetle inanmış, iman etmiş ise

başka türlü ondan beklenemez zaten. Özkan bu yola baş koyduğunda da bu kadar kararlıydı, ömrü boyunca da bu tavrından hiç taviz vermedi; **“Allah benden bir Müslüman olarak bu tavrı bekliyorsa, bundan taviz vermek benim ne haddime”** derdi hep.

ÇAMLIDERE'YE GİDİŞ

Aradan bir veya iki gün geçmiş sabah kahvaltısı ediyorduk ki kapı çalındı. Bir de baktım Ercümend kapıda. Yanında yine jandarmalar. Ankara'dan, Çamlıdere Cezaevi'ne naklediliyormuş. Rica minnet jandarmaları ikna edip eve uğramayı başarmıştı. Şöyle bir evi dolaşıp çocukları sevdi. Daha sonra dışarı çıkıp jandarmalara teşekkür edip, **“Gidelim”** dedi. Bana da, **“Evimin kokusunu özlemişim, Allah'a emanet olun”** diyerek veda etti ve gitti.

İyi ki de eve uğrama konusunda ikna edebilmişti jandarmaları. Yoksa hapishaneye kadar boşu boşuna gidecektim o gün de. Görüş günü olduğu için sabah erkenden yemek yapmaya başlamıştım bile. Daha önce de yaşadığım için oralara kadar gidip de eli boş dönmenin bana neler yaşattığını iyi biliyordum doğrusu. Ercümend ve arkadaşları **“9'uncu Koğuş”** diye adlandırılan koğuşta azılların, müebbetlerin arasında kalıyorlardı Ulucanlar'da. Aralarında, veremin son evresini yaşayan bir hastanın varlığını öğrenmiş, tedirgin olmuştum. Hepsinin rengi karasarı, elleri yüzleri şişti. Sebebini sorduğumda, linyit sobalarının çekmediğini, duman solumaktan bu halde olduklarını söylemişti. Halbuki hapishanenin bir de siyasi koğuşu vardı. Kime ne diyebilirsiniz ki! Bu da ilk ve son yüz yüze bayram görüşmemizdi Ercümend'le. Bundan sonraki bayramda koğuşunu değiştirmişler, nerede olduğuna dair hiçbir bilgiye ulaşmadan, getirdiğimiz yiyeceklerle, giysilerle ailecek geri dönmüştük. Kayınpederim, **“Bu nasıl iş?”** diye söylenerek önden yürüyor, bense ne diyeceğimi bilemiyordum.

Bir defasında da, şimdi hatırlayamadığım bir sebepten dolayı, kapanmasına beş on dakika kala yetişebilmişim, getirdiklerimizi içeri verdiğimiz pencerenin önüne. Görevli, bütün ricalarıma rağmen kabul etmiyordu getirdiklerimi, **“Vaktinde gelseydin!”** diyerek inada yapar gibi kepenklerini kapatmıştı pencerenin. **Elimde yemeklerle çamaşır paketleriyle kalakalmıştım. İçeride yemek bekleyenin aç kalmasına mı yanayım, elimdekilerle geri dönmenin sıkıntısına mı? Paketleri yere bırakıp orada bir yere çöktüm. İlk defa bu bahçedeki ağaçların ne kadar yaşlı ve ulu olduklarının farkına varmıştım o an. O kadar dal budak salmışlardı ki batmaya yüz tutmuş olan güneş, ışıklarını onların altına ulaştırıyordu. Akşamın alaca karanlığı, batmamış güneşe inat oralara inmişti bile. Bahçede sadece bu yaşlı ağaçlar, üstüne oturduğum tümsek ve ben kalmıştım sanki. Benden başka bir iki kişi vardı belki ama benden çok uzaktılar. Ben, sadece ben vardım**

o karanlık boşlukta. İlk defa gözlerim dolmuş ve bir o kadar da çaresiz hissetmişim kendimi o an. Etrafım ve içim bomboştu. O an en çok ulaşmak ve görmek istediğim insan, hemen arkamdaki duvarların ardındaydı. Ama ona ulaşabilmek ne mümkündü. İyice loşlaşan gölgeler ruhumu üşütmüştü ansızın. Buranın gün içindeki kalabalığı ne büyük bir nimetmiş de ben fark edememişim şu ana kadar.

Ercümend'in Çamlıdere Cezaevi'ne nakli ile son buldu benim Ankara'nın o kendime dost edindiğim eski sokaklarıyla olan nostaljik dostluğum. Yaşadığım buruk nostalji devri böylece kapanmış, Çamlıdere bundan sonraki yolumuz olmuştu. Her nedense Çamlıdere'de pek fazla kalmak istemedi. Kendi memleketine, oradaki cezaevine gitmek için yaptığı müracaat kabul oldu ve böylece o çok sevdiği, her fırsatta ziyaret ettiği Mucur'a geldi. Ama bu seferki geliş memleketinin mahpushanesineydi.

MUCUR CEZAEVİNE GELİŞ

Artık her şey yoluna girdi zannedip biz de onun arkasından evi barkı toparlayıp Mucur'a göçtük. Kayınpederimin evinin hemen bitişiğindeki iki odalı, kerpiçten yapılmış çatısı ve dibi toprak olan eve eşyalarımızı yerleştirip hapishane ziyaretlerimize başlamıştık. Nedense insanlar bir söylem sahibi olduklarında, önce kendi doğup büyüdüğü topraklarda kabul görmezler. **“Mum dibine ışık vermez”** sözü bu sebeple söylenmiş olsa gerek. Ercümend de Mucur'da tekrar sıkıya alındı. Çamlıdere'nin aksine kimse ile rahatça görüşemiyordu. Mucur maceramız da böylece birkaç ay sürdü. Ben çocukları alıp İnegöl'e annemlerin yanına döndüm.

Mucur Cezaevi-1969

Aradan kısa bir zaman geçmişti ki Mucur'dan bir haber geldi; Ercümend, Adana'ya gönderiliyordu. **“Niye?”**lere, **“niçin?”**lere cevap arıyorduk; ama bir türlü bir cevap bulamıyorduk. Daha sonra öğrendik ki Savcı Bey, **“Bu adamı buradan alın, devlet de kurar şariat da getirir bu!”** diye bir kehanette bulunmuş ve bir dilekçe ile beraber bu kehanetini de gereken yerlere bildirmiş. Nakil sebebi de böylece anlaşıldı. Ercümend'in mahkûmlara namaz

kıldırmasıyla başlamış olay. Daha sonra gardiyanlar ile cezaevini bekleyen birkaç jandarma da katılınca cemaate, işin sonu devlet kurmaya kadar varmış. O güne kadar açık olan oda kapıları kilitlenmeye başlamış. Ercümend'in hareket alanı her gün biraz daha daraltılarak devlet kurmasına mani olunmaya çalışılmış Savcı Bey tarafından. Doğrusu her şey aklıma gelirdi de mahkûm sayısı kırk, belki de otuzu bile bulmayan bir kasaba cezaevinde İslam Devleti kurulabileceği, kırk yıl düşünsem aklımın köşesinden geçmezdi. Bu işe Savcı Bey'in aklı ermişti de benim aklım hâlâ ermiş değil. Şaka gibi değil mi? Baksanız, sorsanız bunların çoğu kendini Müslümanın hası sanır. Kiminin dedesi müftüdür, kiminin babası hacı. Çoğu namaz da kılar, Ramazan orucu da tutar. Ama bu dinin gerçeğini önüne koydun mu bütün kını, nefreti depresir. Doğruyu söyleyene kulak vermek yerine ona düşman olmayı yeğler. Bunun nedeni, gerçeğin faturasının her zaman ağır olmasıdır. Akletmeden yaşamak çok daha kolay gelir insanoğluna ne yazık ki. Böylece Mucur serüvenimiz de son buluyordu.

ADANA'YA GİDİŞ

Yıl 1969 ve Mart'ın altısı idi Adana'ya başlayan yolculuğun tarihi. Ercümend'i Adana'ya, bir minibüse bindirip yol arkadaşlarıyla, jandarmalarıyla uğurlamıştık. Yolcuyu uğurladıktan sonra hep birlikte kayınpederimin evine dönmüştük. Herkes sus pus olmuş oturuyordu. Birkaç gün kaldıktan sonra ben de toparlanıp İnegöl'e annemlerin yanına dönmüştüm. Artık ziyaret edemeyeceğimiz kadar uzaktaydı mahpusumuz. Mektuplarla haberleşiyorduk.

Adana Cezaevinde 1969

Adana Cezaevi'nde yattığı sürece bir kere ziyaret edebilmiştik. O ziyaretimizde de o kadar zora koşmuşlardı ki neredeyse eli boş dönecektik. Yarım saat bile değildi görüş süresi. Hapishanenin bahçesinde bizden istediklerini verip, hal hatır ettikten sonra oradan ayrılmıştık. Yanımda yine kardeşim Tandoğan ve oğlum Ömer vardı.

İMROZ

Daha sonra İmroz Yarı Açık Cezaevi'ne nakledildiği haberini aldık. İyi hâli görülen mahkûmların, kalan cezalarını yarı açık cezaevlerinde tamamlamaları kuralı gereği Ercümend de bundan yararlandırılmıştı. Ercümend, öyle böyle derken kalan tutukluluk günlerini de sona getirmiş, yıllardan 1970, aylardan Nisan'ın dördüncü günü evine ve sevdiklerine dönebileceği ana kavuşmuştu. Gökçeada'dan bir sürü acı tatlı anı kalmıştı elinde sadece. Anlatırken kimine güler, kimine hüzünlenirdi; **“Çok güzel bir gündü. Oralara bahar erken gelir. Adada gezintiye çıkmıştım. Bütün adayı değil tabii ki, bize serbest olan yerleri geziyordum. O yörede balın da çok iyisi üretiliyordu, bunu biliyordum. Bal satan, adanın yerlisi bir Rum köylüsü ile sohbeğe başladım. Elindeki kasnaktan tatmamı istedi. Ben kasnağı alıp içindeki balı yemeye başladım. Adam beni uyarıyordu dokunur diye. Bal çok güzeldi. İnatla yemeye devam ettim. Biraz sonra bal bitti ama vücuduma bir alev yürüdü sanki. Gittikçe de alevin sıcaklığı artıyor, arttıkça beni sarıyordu. Yanımdaki köylü, hemen ilerdeki dereye girmem için beni uyardı. Başka yapacak bir şey yoktu. Hemen derenin derin yerine atladım. Soğuk su iyi gelmişti. Şayet suya atlamasaydım balın vücuduma yayılan ısı beni ne hale getirirdi kim bilir! İnsan hiç bal terler mi demeyin sakın, daha sonra bal terledim birkaç gün”** diye anlatır ve öyle içten gülerdi ki...

HER ŞEYE YENİDEN BAŞLAMAK

Ben ve çocuklar İnegöl'de idik bu sırada. Artık **“mahpushane sonrası”** diye adlandırıp gülümsediğimiz hayatımızın ikinci dönemi başlıyordu Ercümend'in aramıza dönmesiyle. Birkaç gün birlikte kaldıktan sonra bir meçhule doğru yola çıktık. Ankara'ya gidiyorduk; ama ne ne olacağımız ne de ne yapacağımız belliydi. Cezamız henüz bitmemişti. İki yıl da Bingöl'de zorunlu ikamet edecektik. Edecektik de ne iş yapacak, ne yiyip ne içecektik? Doğrusu ben epey endişeliydim. İşte bu şartlar altında İnegöl'den Ankara'ya geldik.

Ercümend de Ankara'da kalmanın yollarını arıyordu bu arada. Onun mahkemelerinde Ağır Ceza reisi olarak bulunan hâkim, emekli olmuş ve avukatlığa başlamıştı. Nasıl olduysa ona ulaşmış, bu konuda tavsiyeler almıştı. Dilekçesinde, Ankara Hukuk'ta talebe olduğunu ve başında bulunması gereken işinin de Ankara'da bulunduğunu bildirmişti. Bu dileği kabul gördü, böylece gözaltı cezası süresince başkentteki bir karakola her gün saat beşe kadar imzaya gitti. Bu tam iki yıl sürdü. Kendisi bu günlerden bahsederken şöyle diyordu: **“Evet, 4 Nisan 1970'de Gökçeada Cezaevi'nden çıktık; 32 ay fiilen hapis yattıktan sonra. Ankara'da yeniden işimize başladık. Hizbu't Tahrir ile alakamızı zaten hapse girdikten bir ay sonra, ta**

1967’de bitirmiştik. Onun için, içerde iken kaldığım yerden değil, baştan başlamak üzere kendimi hazırladım. Hayata yeniden intibak etme gayretindeydim. Çünkü toplumdaki 32 ay (4 ay da firarlığım var, yani 36 ay, tamı tamamına 3 yıl) süreyle kopuksunuz. Hayatın dışındasınız. Gerçekten bu dünyadan farklı bir dünyadır, hapisane dünyası. Neyse, hayata intibak için şuraya buraya gidiyoruz, eski tanıdıklarımıza gidiyoruz. Araya bunca fasıla girmiş, ürkeklikler var, korkular var. Ne iki satır mektup yazabilmiş ne ziyaretlerimize gelebilmiş, hatta selam bile gönderememiş; kimisi uğrun uğrun, korka korka selam gönderebilmiş bu arkadaşlarla biz, o hareketli Ercümen olarak, yeniden eski bağları kurmak istiyoruz.”

Ben evimi hep sevdim. Evimin, elimden geldiğince huzur veren bir mekân olması için de hep gayret sarf ettim. Ama asla gücümüzün üstünde şeylere göz dikmedim. Bunu daima, elimin altında bulabildiklerim ile yaptım. İnsana asıl huzur veren hayat tarzının da bu olduğuna inandım hep. Yani kanaatkâr ve onurlu bir yaşam ancak insana huzur verir. Güzeli iyiyi beğenmek ayrı, ona sahip olmak için boyundan büyük güç harcamaya kalkmak ayrı bir şey. Bu bana ana nasihatı idi. Anacığım sık sık şu atasözünü tekrarları bize, hayatın bu gerçeğini öğretmek için: **“Kendinden yukarı bakıp fikretme, kendinden aşağı bakıp şükret.”** Bu öğüt, insana tevazuu, kanaatkârlığı tavsiye ediyor. Asla durağanlığı ve tembelliği değil.

İSTANBUL’A İLK ADIM

İşler açılmaya başlamış hayatımız bir düzene girmişti. Ercümen hem işleri ile uğraşıyor, hem de inandığı doğruları ulaştırabileceği bir çevre oluşturmak için çabalıyordu. Camilerde, kim gümüş yüzük takıyorsa; kendine yakın bulup, ona açılıyordu. Bu yolla edindiği bir çevresi de vardı. Ama asıl köklü ilişkilerini oluşturduğu bazı arkadaşları ile Musa Çağır vasıtası ile tanışmıştı. Musa Bey’in Sıhhiye’de bir saatçi dükkânı vardı. İslam ile haşır neşir olmayı seçen birçok Müslüman oraya uğrar, birbirleriyle konuşur tartışır, tanışırlardı. İşte pek çok kişi ile de orada tanışmıştı. Bir yandan ekmek kavgası, diğer yandan davası ile günleri dolu dolu geçiyordu Ercümen’in. İstanbul dışında da gezileri oluyordu.

İSTANBUL’DA INTERPRESS’İ DEVİR ALIYOR

Yıl 1974... Artık işimiz gereği de İstanbul’da olmak kaçınılmazdı. Kısa sürede anlaşmalar yapıldı. Artık Interpress, **“Basın Haber Ajansı”** adı altında hizmet vermeye başlamıştı. Artık bir ayağımız da İstanbul’daydı.

İKTİBAS'IN ÇIKIŞI

Bu ortam içerisinde 01.01.1981'de İktibas Dergisi'ni çıkarmaya başladı Ercümen Özkan. Bir grup arkadaşı da desteğini esirgememişti bu konuda. Böyle bir ortamda bu işe girişmek ancak Allah'ın yardımı ile başarıya ulaşabilirdi. Gerçekten Türkiye'deki siyasi hava buza kesiyordu o günlerde. İktibas 'alıntı' anlamına geliyordu ve derginin bir bölümünün alıntılardan oluşmasından dolayı bu isim, onun için biçilmiş kaftan idi sanki. İlk sayıları tamamen alıntılarla çıkıyordu. Telif yazılar daha sonraları başladı. Türkiye'de, türünün ilkiydi İktibas. Yayınlanan bütün dergi ve gazeteler taranıyor, önemli olanlar dergiye alınıyordu. İlk dört yıl onbeş günlük, sonra da aylık olarak yayını sürdürdü. Her çıkan sayıyı sanki ilk sayıymişçasına bir heyecanla yazılarını yazar sonra aceleyle arkadaşlarına okumaya giderdi Ercümen. Ankara Demetevler'de, o zamanlar bir ortak dükkanları vardı **Süleyman Arslantaş ile Memduh Kars**'ın; oraya gider önce onlara okur, istişare eder; sonra işleme koyardı bu yazıları. Arada bir arkadaşlarının yardımları oluyordu. Ne yazık ki bu yardımlar kısa aralıklarla idi ve yeterli olmuyordu. **Süleyman Arslantaş**'ın ilk zamanlardaki maddi ve manevi destekleri yadsınmaz. Yazılarıyla, parasal desteğiyle yanında olmuştu Ercümen'in.

İktibas'ı okuyucusuna ulaştırabilmek!

Dağıtım şirketleri el birliği etmiş gibi bu işi savsaklıyorlardı. İktibas, siyasi polisin de dikkatini çekmiş, bu yüzden de genel dağıtım işi hepten suya düşmüştü. Kala kala elde Posta İdaresi kalmış, orada da başka problemlerle baş etmek zorunda kalınmıştı. Postaya verilen dergiler bir de bakılıyordu ki daha postanedeyken imha edilmiş. Siyasi polis olayı da ayrı bir konu. Hani bir reklam filmi vardı ya **"Hiç aklımdan çıkmıyor çokomilk"** diye. Ercümen de onu söyler, hem güler hem de **"Siyasi polisin aklından biz hiç çıkamadık, siyasi polis de bizim hayatımızdan hiç çıkamadı"** derdi.

ISPARTA OLAYI

İktibas çevresinden olan Müslümanlardan bazıları, 1983 yılının Ocak ayında Isparta'da tutuklanmıştı. Sonunda, sürülen iz Ercümen'e kadar gelmişti. Hiç unutmuyorum bir gün yine birkaç siyasi polis kapımıza kadar gelmişlerdi. İki tanesi ellerinde telsizlerle içeri geçtiler. **"Yine mi bunlar, gene ne istiyorlar?"** diyerek, gidip arka odaya girdim ve kapıyı kapattım. Daha sonra çocuklardan öğrendim ki, usulen sadece bir-iki kitap karıştırmışlar; **"Bir-iki saat bize lazımsınız, ifadeniz gerekli"** diyerek, Ercümen ile birlikte çıkıp gitmişler. Dönmek üzere gittiğinden, veda bile etmemişti evden ayrılırken. Gidiş o gidiş, eve dönmesi iki ay sürdü. Isparta Emniyet'inde bulmuştu kendisini, o gidişin ertesi günü. Isparta Emniyeti'nde tam bir

hafta sorgulandı. Kendisi, Ali Okur'a verdiği röportajında şöyle diyordu: **“Defalarca siyasi polisçe gözaltına alınıp sorgulandığımı hatırlıyorum. Sorguya gözlerimi bağlayıp götürüyorlar, tekrar bağlayıp geri yerime getiriyorlardı. Öylesine üzeriniz boşaltılıyor ki bir tek toplu iğnenin bulunmasına müsaade edilmiyor. Aç ve susuz bırakılıyorsunuz. Isparta polisi bunu yapmıştı bana 1983 Şubat’ında. Allah’tan sabır istedim ne acıktım ne de susadım. Ne de aradan kaç gün geçtiğinin farkındaydım.”**

Karanlık bir bodrum katında bir hafta gece ile gündüzü ayırt edemedi. Namaz vakitlerini bile bilmeden, içinden geldiği gibi tayin edip kıldığını, ellerini duvarlara sürerek teyemmüm ettiğini anlatmıştı geldikten sonra. Oturmak için, yatmak için beton zeminden başkaca bir şey yoktu. O buz gibi betonun üzerinde geçirdiği günler ve gecelerin sonucu ciğerlerini adamakıllı üşütmüştü. Döndükten sonra uzun zaman öksürdü. Isparta olayı 51 gün sürmüştü. Bu arada ben ise ne yapacağımı şaşırılmışım. Gidip ne olup bittiğini gözümle görmeden rahat edemeyecektim. Annem de haklı olarak **“Bu havada nereye gidiyorsunuz gecenin köründe”** diye söylenip duruyordu. Küçük kayınbiraderim Alparslan ile gece yarısından sonraki ilk otobüsle Isparta yollarına düştük. Sabah ezanından az önce şehrin terminalindeydik. Ziyaret saati geldiğinde biz oradaydık. Ercümend sıfıra vurulmuş saçlarıyla karşımızdaydı. Üzerinde bir de Adana şalvarı vardı. Beni görünce **“Yahu sen niye geldin bu havada”** dedi.

BEŞİNCİ KOĞUŞ

Emniyet’teki sorgulama bittikten sonra Isparta Cezaevi’ne nakledilmişti Ercümend. Daha ilk girişte karşılaştığı durumu sonradan şöyle anlatmıştı: “Gardiyan beni görür görmez **‘Sağcı mısın solcu musun?’** diye sordu. **‘Hiçbiri değilim, Müslümanım’** cevabıma şaşırarak; bu sefer de, **‘Namaz kılıyor musun?’** diye yineledi sorusunu. Bu sorgulamanın ne anlama geldiği sonradan anlaşıldı. **Meğerse abdestli-namazlıları aynı koğuşa topluyorlarmış.”**

Koğuştaki ülkücüler de vardı. Sorgulamalar sırasında öyle işkenceler görmüşler ki; **“ayaklarından asıldıkları demir halkaların derin izleri hâlâ geçmemişti, geçeceği de yoktu”** diye üzümlere anlatmıştı olayı, Ercümend daha sonra bize.

Cezaevinden çıktıktan kısa bir süre sonra bir sebeple yine Isparta’da idik. Ercümend, kendilerine o cefayı yaşatan Emniyet Müdürü’nün hastanede yattığını duyunca ziyaretine gitmek istedi. Benim afallamış bakışlarım karşısında, arabayı hastanenin önünde durdurup içeri girdi. Emniyet Müdürü’nün onu görünce ne yaşadığını siz tahmin edin artık. Sağlığının çok kötü olduğunu, bacağına kesileceğini öğrendiği için **“geçmiş olsun”** ziyaretine gelen bu adam;

“Neyin nesi, kim bu adam? Ona bunu ne yaptırıyor? Ben ona onca sıkıntıyı yaşatmışken hâlâ bana şifalar dileyebiliyor?” demez mi, kendi kendine. Kafalarda oluşan bu sorular, akledenleri bu konudaki cevapları bulmaya zorlamaz mı? Müdür kadar ben de şaşkındım olay karşısında. Ama sonradan farkına vardım ki bu böyle olmalı. Müslüman, kin ve nefret ile değil, yüce gönüllülük ile hemhal olmalı.

ISPARTA’DAN GELEN İKİNCİ DALGA

Bundan bir buçuk yıl kadar sonra, 2 Ekim 1985’te Ankara siyasi şubede tekrar gözaltına alındı Ercümen. Bu seferki sebep, Mehmet Çoban’ın İktibas’ta yayımlanan **“Yolumuzdaki Esaslar”** başlıklı yazısı idi. Bu yazı özetle, kanun koyucunun Allah olduğunu anlatıyordu. Ercümen’in bu gözaltısı da 14 gün sürmüştü, 14 günden sonra çıktıkları Devlet Güvenlik Mahkemesi’nden altışar yıl üçer ay ağır hapis cezası aldılar. Sorumlu Yayın Müdürü olduğu için Ercümen’in cezası paraya çevrilirken derginin 105’inci sayısı da toplatıldı. Mahkemenin sonunda Ercümen tahliye oldu. Mehmet Çoban ise 2 buçuk yıl yatarak cezasını tamamladı.

MADDİ SORUNLAR

Hayatımızda artık bir de İktibas vardı. Altıncı çocuğumuz gibi olmuştu. Ailemizin vazgeçilmeziydi artık. Ama maddi açıdan bizi zorlamaya başlamıştı. Bu masrafların altından kalkabilmenin yollarını aramaya başlamıştı Ercümen. Bir yandan derginin maddi manevi yükü, diğer yandan makinenin ödenemeyen taksitleri Ercümen’i bunalımın eşiğine getirmişti. Sonunda olan oldu. Bir sabah uyandığında sol tarafında bir uyuşukluk hissettiğini, adımını atarken zorlandığını söyledi; ama ne kendisi ne de ben çok üstünde durmadık. Ben endişelenirdim fakat kendinin umursamazlığı beni de etkilemişti. O gün bir pazar günüydü. Evdeydik, öğleden sonra misafirlerimiz vardı. Yukarıda bahsettiğim Musa (Saatçi Musa) Beyler bizi ziyarete gelmişlerdi. Musa Bey **“Arkadaş sen iyi görünmüyorsun. Bizim Murat, Gülhane’de askerlik yapıyor, ona gidelim de sana bir baksın”** diye ısrar edince, birlikte çıkıp çok yakınımızdaki Gülhane Askeri Hastanesi’ne gittiler. Döndüklerinde Ercümen’in hafif bir felç geçirdiğini öğrendik. Felç, önceleri hafifti; ama gittikçe ağırlaşmaya, onu zorlamaya başladı. Yazı yazarken sıkıntılanıyor, sık sık dinlenmek için ara veriyordu. Buna rağmen dergiyi çıkarmaya devam etti. Bir gün birkaç arkadaşı ziyaretine geldiklerinde, **“Ercümen Bey, bir süre derginin çıkışına ara verseniz, çok yorgunsunuz, dinlenmek iyi gelecektir”** gibi bir öneride bulunmuşlardı. Böylece İktibas’ın yayınına iki yıl kadar bir süre ara verildi, Ağustos 1987’den Kasım 1989’a kadar.

TEDAVİ SÜRECİ

Bu arada tedavisini ve ilaçlarını da ihmal etmiyordu. Sağlığı düzelmeye başlamıştı, ilaçlarına yeni bir düzenleme yapılmasından sonra. Kendini iyi hissetmeye başladıkça boş duramaz hale gelmişti. Dergi artık yeniden çıkmalıydı. Etraftan bu konuda istekler gelmeye başlamıştı. Yaklaşık iki yıllık bir sürenin sonunda, 1989 Kasımında İktibas yayın hayatına tekrar merhaba dedi. **Bu arada tasavvuf ve ehline de yükleniyor, tuttukları yolun yanlış olduğunu sık sık hatırlatmaya uğraşıyordu. Onlardan gelen cevap ise ilginçti. Tarikat büyüklerine dil uzattıkça başının dertten kurtulmayacağını, felcin ilk uyarı olduğunu, mübarekler tarafından çarpıldığının haberlerini yolluyorlardı** ha bire. O da bütün bunlara gülerek; **“Benden ne istiyorsunuz, çarpacak gücünüz varsa Amerika’nın, Rusya’nın başındakileri, Müslümanların başına bela olanları çarpın da herkes kurtulsun”** diyordu.

İLK KALP KRİZİ

Bu hız ve stresli koşuşturma 1990’ın 23 Eylül’üne kadar sürdü. O gün evde masasının başında yazı yazarken midesinde bir sıkıntı hissettiğini söyleyip banyoya koştu. Mide ile ilgili ne içtiyse fayda vermedi. Göğsünün sıkıştığını, ağrının sol koluna yayıldığını söyleyince; hemen bir taksi ile yakındaki Gülhane Askeri Hastanesi’ne gittiğimizde, kalp krizi geçirdiğini öğrendik. Onu hemen içeri aldılar. **“Acil ulaşabileceğimiz bir telefon numarası verin, siz de gidin artık”** diye ben de uyarıldım. Çaresiz oradan ayrılıp eve geldim.

Çocuklar eve yeni gelmişlerdi, olan biteni duyunca ne yapacaklarını şaşırdılar. Sabaha kadar salonda, kimimiz koltukta kimimiz kanepede sabahladık. Ertesi gün, olayı atlattığına dair bir haber alabildik; heyecanlanmaması gerektiğini söylüyorlardı. Meğerse krizi çok ağır atlattım. Ona şok uygulayan doktor; **“gittin geri geldin”** demiş daha sonra. Bunu duyunca kendi de gülerek; **“gittim ama ‘azığın az’ diye geri gönderdiler”** derdi.

Bu arada, Almanya ve Hollanda’da kamplar düzenleniyor, oralarda İslam’ı tanımak isteyenlere en gerçek biçimiyle tanıtmaya uğraşıyordu Allah’ın dinini, emirlerini. Hollanda’daki kampta güzel ilişkiler kurulduğunu, Müslümana yakışan davranışlar sergilendiğini görmüştüm. Bu arada kamp yerini kiraya veren çiftlik sahibi hanımın olaya bakışını anlatmadan da geçemeyeceğim. Bu hanım, biz kamptan ayrılmak üzereyken etrafi kontrole gelmişti. Şaşkınlıkla civara göz gezdiriyor her şeyin yerli yerinde, etrafın tertemiz olmasına hayretle bakıyordu. Kamp yeri, bize teslim ettiğinden de daha düzenliydi. Kendi dilince bir şeyler söylüyordu bize orayı ayarlayan hanıma. O da bize tercüme etti dediklerini:

“Şimdiye kadar kampımı kiralayanlardan hiçbiri böyle bırakmadı burayı, siz niye bu kadar farklısınız? Bir de şu başınızdaki örtüler olmasa!..”

PARTİ KURMA ÇABALARI

Bu konuyla ilgili konuşmalara şahit oluyordum. Hatta konuyla ilgili düzenlenen bir piknik toplantısına da katılmışım ama her nedense olayın üstünde fazla durmadım. Ta ki bizim evde yapılan oldukça kalabalık (70 kişiyi bulan) bir toplantının ardından, neler olduğunu sorduğumda Özkan’dan aldığım cevabın üstüne; **“Hani sen partiye karşıydın?”** dedim. **“Yahu hanım, sen de bu soruyu bana sordun ya; pes”** dedi. **“Niye pesmiş, anlamaya çalışıyorum”** dedim; **“Ben kuracağım”** diyorsun da **“acaba kurduracaklar mı?”** demiyorsun: **“Benim kurmak istediğim partinin tüzüğünü ellerine aldıklarında buna müsaade ederler mi sanıyorsun? Ben bu işe sistemin içinde olmak, sistemin kurallarına göre tavır almak için girmiyorum. Ben Müslümanlara İslami bir partinin bu düzenin içerisinde yer alamayacağını anlatmaya, göstermeye çalışıyorum. ‘İslami partiyiz’ diyenlerin insanları nasıl oyaladıklarını, Müslümanları bu kandırmacalarla nasıl sisteme entegre ettiklerini delilleriyle ispatlamaya çalışıyorum tabii ki başarabilirsem. Oldu da yanılıp kabul ettiler diyelim. O zaman seçimlere girmek gibi bir çabamız olmayacak asla!**

Sadece miting meydanlarında insanlara Kur’an’daki İslam’ı ve bugünkü dayatılan demokrasi düzeninin gerçek yüzünü anlatmak üzere yola çıkarız. Biliyorsun ben sisteme, rejime diklendikçe onlar beni içlerine çekip o potada eritmeye çalıştılar. Milletvekili olmam için teklifler aldım. Ama o sofraya hiçbir zaman oturmam da!” Ben de; **“Anladım, en doğrusunu yaptın hep; şimdi de en doğrusunu hedeflediğini hissediyorum”** dedim. O anda Ebu Hanife’nin bir sözü geldi aklıma; **“Sultan sofrasına oturan alimin fetvasına itibar edilmez”** bunu en iyi bilenlerdeniz dedim.

TRAFİK HASTANESİ

Aradan bir yıl geçti geçmedi, 94’ün Ocak ayında tekrar fenalaştı. Ramazandı. Kız kardeşine iftara davetliydik. Neye uğradığımızı anlamadan Yüksek İhtisas Hastanesi’nde bulduk kendimizi. Toparlanır toparlanmaz ilk iş orada çalışma düzenini kurdu. Masasının üzerinde günlük gazeteleri, daktilosu hazırda artık; hem okuyor hem yazıyordu. Ziyaretçi sayısından etkilenen doktorları; **“Böyle giderse kapıya ‘Buraya girmek yasak’ yazısı asmak zorunda kalacağız”** diyorlardı. Devamlı kendisiyle ilgilenen bir doktoru vardı, Omaç Bey, **“Ercümen Bey, yeter artık biraz istirahat edin”** dediğinde ona; **“Ne biçim sosyalistsin sen,**

kendi şairinin ne dediğinden bile haberin yok; ‘Sen yanmazsan, ben yanmazsam, biz yanmazsak, nasıl çıkar karanlıklar aydınlığa’” diye Nazım Hikmet’ten bu mısrayı okumuştun hemen. Bunu duyan Omaç Bey, bir şey söylemeden odadan çıkıp gitmişti. 1994’ün Ocak ayında, tam bir ay yattı bu hastanede. Dönmeden önce doktoru, Ercümend duymayacak şekilde aile ile konuşmak istedi ve bizi allak bullak eden o haberi verdi; **“En fazla beş yıl yaşar, bu kalp en fazla beş yıl götürür”** dedi. Biz daha bu beş yılı kabullenemezken, bu haberi aldıktan tam bir yıl sonra ansızın veda etti Ercümend.

SON BİRKAÇ HATIRA DAHA

Dışarıdan bakıldığında Metin Önal Mengüşoğlu’nun tabiriyle **‘Sivil Öfke’** sıfatı tam da ona göreymiş gibi görünse de, Ercümend sadece öfkeden ibaret değildi. Merhamet ve sevgi ile zenginleşmiş bir ruh dünyası vardı. Ömer Şevki Hotar’ın Erdem Bayazıt’ın dizelerine atıfla, **“Kızdı mı cehennem kesilen biriydi o, sevdi mi cennet.”** İslam’a yapılan haksızlıklar karşısında bazen dayanamayıp cehennem kesildiği inkâr edilemez; ama insan sevgisinin ondaki boyutu da beni sık sık şaşırtırdı. Hayatının son zamanlarına rastlayan bir gün, Japonya’da olan depremi gösteriyordu televizyon. Ölümler ve yaralıları televizyon ekranlarında gösterildikçe; bunları seyreden Ercümend o kadar duygulanmıştı ki, saklamaya çalışmasına rağmen gözlerinin dolduğunu görmüştüm. **“Ne oluyor?”** dediğimde de; **“Onlar da insan. Onlar da can taşıyor hanım. Görmüyor musun ne haldeler”** diyordu.

ADANA’YA SON YOLCULUK

Mersin’de bir kamp düzenlenmiş ona da birlikte katılmıştık. Mersin’den döndükten kısa bir süre sonra da Antakya’da olacaktık. Adana’da arkadaşlarıyla görüşmek istediği için bir gün önce yola çıkmıştık. Sonraki gün de Antakya’da, davetli olduğu konferansa katılacaktı. Adana’ya vardığımızda yeni akşam olmuştu. Vedat Bey’i aradı. O da kendisi işyerinde olduğu için; eşini arayıp, bizi karşılamasını söylemiş. Evin hanımı, **“yemeğe dışarı çıksak”** teklifinde bulununca, Ercümend; **“Serpil Hanım, akşama kendinize ne yapmıştınız?”** diye sordu. Serpil Hanım, **“kuru fasulye-pilav”** deyince; **“Daha iyisi can sağlığı, hep beraber oturup onu yeriz”** dedi. Gecenin neredeyse birine kadar gelip gitmeler sürdü.

Serpil Hanım kahvaltıyı hazırlamıştı; **“Çay mı içersiniz süt mü?”** diye sordu. Ercümend gülerek, **“Misafire kahve mi içersiniz çay mı?”** diye sormuşlar, o da **‘çayı kahveden sonra içerim’ demiş”** dedi. Gülerek sofraya oturduk. Önce **“Bir bardak süt daha verir misin hanım?”** dedi bana. O arada yere bir zeytin çekirdeği düşürmüştü. Onu almaya eğilince kalbini

tutarak kalktı. Hemen ilaçlarının olduğu odaya gitti. Aceleyle su istedi. Getirdiğimde ilacını bulamıyor, benden istiyordu. Ben hangisini vereceğimi şaşırmıştım. Ayağa kalktı; **“Hastaneye”** dedi. Koluna girmem için işaret ediyordu. Koluna girdim bir adım attı, bir daha, ikincide kaymaya başladı. Ben onu tutmaya çalışırken kollarıma yığıldı. Serpil Hanım bir yandan kalp masajı yapıyor bir yandan da **“Bunu bize yapma Ercümenđ abi; ne olur!”** diye yalvarıyordu. Bu arada ambulans gelmişti. Arkalarından ambulansa yetiştik.

HASTANE VE HER ŞEYİN SONU

Muayenehaneye alınan Ercümenđ’i doktor muayene ediyordu. Dışarı çıktı ve fenalaştığı anda; yani daha evdeyken onu kaybettiğimizi söyledi. Ben oradaki koltuklardan birine yığılıverdim. Akşam görmeye gelenler, şimdi de uğurlamak için toplanmışlardı Ercümenđ’i. Bir arkadaşı minibüsünün koltuklarını çıkarmış ve tabutu içine yerleştirmişti. Onun arkasından biz de kendi arabamızla yola revan olduk Ankara’ya doğru. **“Allah’u ekber, La ilahe illallah”** nidaları arasında, hüznün deryasına daldık. Bizim kızlar perişan. Banu; **“Anne dayanamıyorum bize bir şey söyle”** diye yalvarır: **“Kızım bir şey bilsem ben kendime de uygulayacağım. Ama ben de çaresizim. Dayanmaktan başka yol bulamıyorum.”**

Akşamın karanlığında Gölbaşı’na varmıştık. Orada bizi Ercümenđ’in yakın arkadaşlarından bir grup karşıladı. Cenazeyi almak istediklerini söylüyorlardı.; **“Ama ben onu eve götürmek istiyordum”** dedim. Memduh Bey; **“Yenge evde izdiham olur, bizim almamız daha doğru”** dedi. Ben de **“tamam”** diyerek onlara teslim ettim Ercümenđ’i. Ailece son defa yüzünü görmek için yanına girdiğimizde, arkadaşlarından Süleyman Bey yüksek bir yerden bizi izliyordu. **“Babamın yüzünü öpmek istediğimde Süleyman amcanın ‘Elif’ diye sertçe seslenmesini hiç unutamıyorum”** der Elif; o anları hatırladığı. Bu uyarı nidası hepimizi etkilemişti. Bembeyaz yüzüne sadece kısa bir süre bakıp geçmiştik.

Cenaze namazı sonrası kabre yolculuk

Yakınımızdaki Aşağı Eğlence camiine getirildi cenaze. Namazın sonunda mezarlığa doğru yola çıkıldı. Caminin önündeki cadde “Allah’u ekber, La ilahe illallah” nidalarıyla çınlıyordu. Bu halde mezarlığa kadar gittik.

Cenaze mezara indirilip de üzerine beton kapak kapatılırken kendimi kaybetmek üzereydim ki, oradan kendimi geriye attım. Oradan birisi beni çekip çıkardı. Rabbine adanmış bir hayata da böylece kocaman bir nokta konulmuş oldu. Sessiz sedasız eve geri döndük.

Toprağa verildikten sonra Ömer bir konuşma yaptı

Yayın Kurulu’ndaki arkadaşların özverileriyle İktibas yayınlanmaya devam etti. Ölümünün birinci yıldönümünde çıkartılan özel sayıda da, onu tanıyanların yazıları ile Ercümen Özkın hakkında bir arşiv oluşturuldu. Burada adını andığım ya da anamadığım ama onunla bu davada beraber yol alan herkesten Rabbim razı olsun.

O her zaman, en güzel mezar yerle bir olan mezardır derdi. Bunun da hadis olduğu kanaatindeydi. Mezarları abideleştirmeye karşıydı hep.

İKİ YILIN ARDINDAN

Vefatından iki yıl sonra Selam Gazetesi benden bir değerlendirme yazısı istemişti. Onu da burada sizinle paylaşmak isterim. O yazıda Ercümend'i ve ondan sonra yaşananları şöyle anlatmıştım: “Sevgili güzel insan, Ercümend Özkan. Sensiz geçen iki koca yılda acılar, yerlerini özlemlere terk etti. Hasretin gün geçtikçe artıp yüreğimizi yakar oldu. Tek tesellimiz, doğrularımızla yaşamaya çalışmak. Bunu başarabilirsek ne mutlu. Sen elinden geleni yaptın, başardın ve yüzünün akıyla gittin. Samimiyetine, içtenliğine, Allah sevgine ben şahadet ederim. Kim ne derse desin sen yaratana rızasından başka bir şey amaçlamadın. Allah sana mağfret etsin... Oturdun davanla, kalktın davanla. İltifatların bile elden ayrıydı. Beğendiğin birine herkes gibi **“çok güzelsin”** demezdin, **“Allah’ın sana bahşettiği bu güzellik için yat-kalk, ye-iç şükret”** diye yaratana unutmamasını öğütlerdin.

Senin bu yönünü anlatırken şu anıyı aktarmadan geçemeyeceğim: İşin gereği Antalya’daki beş yıldızlı bir otelden, alacağın paranın yerine bir haftalık tatil daveti geldi. Parayı yollayamayacaklarını, ailen ile birlikte misafir edeceklerini bildirmişlerdi. Cevabın ilginçti; **“Biz bu tür lükse alışık değiliz. Sade tatiller yapmayı seviyoruz, davetinizi kabul edemeyeceğiz. Selamlar”** diyordun.

Konuşmak, anlatmak, sana hava-su kadar gerekliydi. Dinlenmen gereken hastane odalarında bile konuşmadan edemiyordun. Karşı görüşte olmasına rağmen doktorun senin için; **“Yeryüzüne gelmiş özel kişilerden biri”** diyordu. Onu bile etkilemiştin birkaç günde. Bir gün etrafına toplananlardan bir hanım, **“Ercümend Bey hiç kimseyi beğenmiyorsunuz, diğer cemaatlerle aramızda uçurumlar açılıyor, gittikçe de büyüyor, bunun sonu nereye varacak?”** diye sorunca ona; **“Beni ilgilendirmez. Ben Kur’an’a, sahih sünnete yönünü dönmüş, orayı hedeflemiş gidiyorum, onlar da orayı hedeflerlerse aynı noktada**

buluşuruz, aramızda uçurum diye bir şey kalmaz. Bu noktada yapacak başka bir şey yok” cevabını vermiştin.

Söyleyeceklerini artık duyamayacağız fakat söylediklerinin hepsi doğru çıkıyor... Tasavvufu din edinenlerin içyüzleri, İslam’ı getireceğiz diye iktidar olanların taviz üstüne taviz vermeleri, Müslümanlara atılan geri adımlar... Gerçek İslam’ı yaşamak her babayiğidin kârı değil. Sen hep derdin: **“Amaçlara, sonuçlara götüren yollar vardır. Nereye doğruysa oraya ulaştırır. Ankara’ya giden Ankara’ya, İzmir’e giden İzmir’e, Van’a giden ise Van’a iletir yolcusunu. İzmir’e gitmek isteyen Van’a götürmez İzmir’e giden yol. Kapitalizmin açtığı asfalt yollar bizi İslam’a götürmez; çünkü o yollar, düzenin kirli emellerine hizmet etmek için açılmıştır.”**

Hayattayken gereksiz bulduğumuz öfkeni özledik!”

BİTİRİRKEN

Elimden geldiğince yaşadıklarımı olduğu gibi anlatmaya çalıştım. Okuyanlardan aldığım; **“Ercümend Özkan’ın zaafı yok muydu?”** sorusuna cevap vermek için epey düşündüm. Okuyucu haklıydı. Ama ben zaten onun kişiliğini, karakterini satır aralarına sıkıştırdığım cümlelerle tanıtmaya çalıştım. Mesela, benim sık sık şikâyet ettiğim öfkesini anlattım. Ama bazen o öfkenin çok işe yaradığı yerler olduğunu da görmezden gelemedim. Bana göre zaaf olan öfke, ona göre gerekliydi.

Onu tarikatçılar kendi açılarından değerlendirdiler, gelenekçiler kendi açılarından değerlendirdiler, (particiler) kendi açılarından değerlendirdiler. O ise kendini Rabbi’nin kurallarına göre değerlendirmeye çalıştı hep. Bazılarına göre, her ne kadar da **“sünneti inkâr eden adam”** yaftası ile yaftalansa da, Peygamberin (a.s.) örnekliliğini asla göz ardı etmedi. Peygamberin yaşadığı dönemin geleneksel adetlerini **“sünnet”** zannedenlerin tepkisiydi, bu yaftalama. Halbuki gerçek **“sünnet”**, Peygamberin hayatındaki Kur’an ile yaşanan dönüşümün adıydı ona göre. **“Hayatında takiiye yapmamış bir Peygamberin örnekliliğini göz ardı edip, Kur’an’daki ilkeleri hiçe sayarak neyin mücadelesini verir bazıları anlaşılır gibi değil!”** diyen Ercümend, kitleleri peşlerine hurafeler ile takanların amaçlarının insanları gerçeklerden saptırmak olduğunu gayet iyi biliyordu.

Nihayetinde evlatlarımla baş başa kalmıştım. Onlar benim her şeyimdi artık. Beni yanılmadılar. Ömer, Elif, Tarık ajansta çalışmaya başladılar. Babaları hayattayken de ara ara onun yanında olurlardı; ama iş başa düşünce, işi iyice sahiplendiler. Öyle ya da böyle işleri

toparlayıp babalarından kalan borçları ödemeye başladılar. TV kanalının malzemeleri geç de olsa elden çıkarıldı. Zor günlerdi velhasıl. Birbirimize dayanarak acılarımızın üstesinden gelmeye çalıştık. O acı günlerimizde bizi yalnız bırakmayan eşten dosttan da Allah razı olsun.

Benden bu kadar. **“Rabbim onu rahmetiyle yarlıgasın. Cennetinde buluştursun bizleri”** diyor ve selamlarımı söylüyorum okuyanlarıma, İslami duyarlılığı yaşayanlar ile yaşatanlara.

ÖZET: Celal SANCAR

04 Ekim 2023/Ankara